

3.5.414

Lib. 1.9. 1.4
17. May 1714
Ex Bibliotheca Equitis Antonj
Francisci Marmi

Idem Auctoris Livii
che è il *Pref. Jac. Gerardo Cap. m.*
Servita Fiorentino

3. 5. 614

N U G Æ
LADERCHIANÆ

*Ex Legato Dni. Equitij & nomen
Francisci de C. itami*

THE
JOURNAL

OF THE
ROYAL SOCIETY

OF LONDON
PUBLISHED BY
J. B. L. LONDON

THE
JOURNAL
OF THE
ROYAL SOCIETY
OF LONDON
PUBLISHED BY
J. B. L. LONDON

THE
JOURNAL
OF THE
ROYAL SOCIETY
OF LONDON
PUBLISHED BY
J. B. L. LONDON

N U G Æ
LADERCHIANÆ

I N E P I S T O L A
A D E Q U I T E M F L O R E N T I N U M

Sub nomine & sine nomine

PETRI DONATI POLYDORI

VULGATA.

Centuria Prima .

A C C U R A N T E
M. ANTONIO GATTO J. C.

*Væ tibi nugator! Plaut.in Milite gloriofo.
Act. IV. scen. 2. v.86.*

§ § § § §
§ § § § §
§ § § § §

G E N U Æ
Typis Jo. Mariæ Ferroni MDCCIX.
Superiorum permissu .

MAILED

[The page contains extremely faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side.]

NOBILISSIMO ET DOCTISSIMO VIRO

JOANNI JOSEPHO

U R S O

Marchioni & Patricio Bononiensi

M. ANTONIUS GATTUS S.P.D.

Cum nuper legissem, Vir nobilissime, festivum Dialogum Seiani & Rufini in Laderchianam Sancti Petri Damiani historiam, non ita pridem hic Genuæ ab Amico mihi commodatum, quæcumque Laderchius ediderat mihi comparaturus, continuo hac, illuc scripsi, præcipue vero Florentiam, ubi intellexeram, historiographum istum, sua opinione haud vulgarem, sar-

cinaciones suas sparsisse, tanto doctissimorum virorum, qui ibidem degunt, contemptu, ut ne unum quidem eruditum hominem in celeberrima urbe se reperisse, postmodum buccis crepantibus iactaverit. Quare præter vitam Damianicam multa alia ad me nuper allata sunt, ab ingenio Ladercbiano composita: atque in his epistola Italica ad equitem Florentinum sub nomine cuiusdam Petri Donati Polydori pro Actis Sanctorum Crescii & Sociorum contra epistolam docti & religiosi P. Gerardi Capassii ad Fontaninum Virum clarissimum, & utriusque nostri amicissimum familiariter scriptam: quæ per summum nefas, utroque inconsulto, clam edere non dubitavit Laderchias, ut inde occasionem arriperet

bac-

14
bacchandi in Capassum, virum gra-
vem & probum, ut vel ex illa ea-
dem epistola satis superque colligi-
tur. Utque apud plebeculam indo-
ctam conviciis densissimis Capasso
invidiam conflaret, lutulentissimo
Italico sermone suum libellum con-
scripsit. Eius autem opelle, contra
Sanctiones Pontificias vulgate, sup-
presso anno & loco editionis, gemi-
natum exemplar accepi; alterum
sine nomine, alterum vero cum no-
mine eiusdem Petri Donati Poly-
dori: cuius rei causam ab amicis
sciscitatus, responsum accepi, exem-
plaria sine nomine Polydori, ab ipso
met Laderchio pro suo foetu Romae
viris primarie dignitatis palam in-
star xenii donata, cetera vero cir-
cum gestata a Polydoro, nempe vi-
lissimo & procacissimo adolescentulo

e con-

e contubernio & grege Laderchii: e
cujus latebris tam egregium opus
prodiisse non erubuit subinde testari.
idem Laderchius in præfatione ad
Lectorem, nomen typographi men-
tiente. Hoc autem scripto, quo pas-
sim Laderchium gloriari didiceram,
a capite ad calcem, curiosius, quam
oportuisset, evoluto, ita obstupui,
ut in alterum pene orbem raptus
mibi viderer. Tanta enim & tot
stultitiæ, ignorantia, & impuden-
tiæ argumenta in singulis paginis
& sæpenumero etiam lineis offendi,
ut omnem fidem exsuperent. Quam-
obrem iusta primum indignatione
commotus, & postea temporis fal-
lendi studio in hoc meo secessu exci-
tatus, innumerabilia perperam di-
cta, quæ Laderchius in quinquaginta
quatuor responsionibus frau-
dulen-

*-dulento animo, sed crassa & supina
imperitia coacervavit, ego in Cen-
turias decem ipsis eius verbis Italicis
corrafi, quas a re ipsa, Nugas La-
derchianas appellare visum est; non
quidem Italico, sed Latino sermone
a me confixas, ut unis eruditis ho-
minibus facinus Laderchianum ex-
plicarem, quod ipse rudi popello lin-
gua vulgari propinaverat. In uni-
versis autem Centuriis ipsum eun-
dem Laderchium, epistolæ dicacissi-
mæ auctorem, perpetuo alloqui ad-
rem ipsam pertinere existimavi, ne
mibi unquam homo alias perquam
lubricus, e manibus elabatur. Ac-
cedet etiam Mantissa, qua exsuffla-
buntur ineptiæ & gerræ plusquam
Sicule, quibus non caret, imo am-
plissime scatet inscriptio operis &
utraque epistola, ad Lectorem &
nun-*

nuncupatoria ad equitem Florentinum, ut iure dici possit, non paginam, non lineam, sed ne verbum quidem in toto opere Laderchiano nigro theta non dignum. Singulas vero Centurias singulis amicis, iudicio & eruditione praestantibus inscribere statui, ut animadvertant (rem tibi alias valde notam) qui thraiones intra Italiam, etate hac nostra in scenam literariam prodeant, & summis viris palam insultare non vereantur. En igitur, Virse praestantissime, non revelationes aut visiones quasdam fictitias; sed primam Nugarum Laderchianarum Centuriam, in tuo illustri nomine apparentem, quae duas tantum responsiones complectitur, unde facile ominaberis quid insequentibus dicendum sit. Hereses, blasphemias,

*mias, mendacia, maledicta e trivio
 arrepta, loca auctorum dolose cor-
 rupta & nomina ipsa ridicule de-
 pravata, supina menda, plagia,
 verum & temporum confusiones vi-
 debis esse delicias, quibus scarabæi
 Laderchiani pascuntur. Hinc Nu-
 gæ Laderchianæ longissime absunt
 a Catullianis illis nugis, quas esse
 aliquid putare solebat disertissimus
 Romuli nepotum Cornelius Nepos.
 Vides ergo, Marchio nobilissime,
 non eo consilio a me tibi hanc Centu-
 riam offerri, ut animum a gravibus
 tuis occupationibus requiescentem
 oblectes, nihil enim his Nugis La-
 derchianis insulsius, nihil ingratius,
 sed ut nugacissimum blateronem
 iusto contemptu & irrisione merita
 excipias, donec interim publici iuris
 faciat Acta Martyrum vindicata*

duobus voluminibus in folio, quæ
breui quatuor mensium spacio ab-
soluit, iisdem plane argumentis, ut
credibile est, quibus Acta S. Crescii
nuperrime vindicavit. Vale diu,
vir eruditissime, ut tuis lucubratio-
nibus Rempublicam literariam au-
geas, & Italici nominis gloriam
adversus externos & nostrates ob-
tretractatores, quod feliciter cepisti,
tueri pergas, meque, ut facis, ama.

Dabam Genue Idibus Aprilibus

anni 1702

NUGÆ

NUGÆ
LADERCHIANÆ

Centuria I.

I.

Philautia Laderchiana .

pag. 3. l. 1.

Io prima di mettermi a rispondere alla critica del Padre Capassi .

IO , euge, quàm bellè cœptum ! Ast dolendum tamen te de te adeò demissè sentire, ut cum Marone praefatus non sis : *Ille ego qui quondam breui trium mensium curriculo S. Petri Damiani egregia facinora mille octingentis paginis, docto & stupendo calamo complexus : gratum opus eruditis, quorum gloriæ pars magna fuit in illud annotationes & commentaria quatuor famosissimis Dialogis jucundissimo , fœnore , concinnasse .*

A

Impo-

Impostura Laderchiana .

pag. 3. l. 2.

*Composta da lui col consiglio, ed ajuto di
tant' uomini eruditi .*

Itanè , mi Laderchi dulcissime , a
putidissima in Capassium impostura re-
sponsionis tuæ auspicaris initia ? malum
mehercle omen . Es fortasse doctissimo
Baronio eo præstantior ,

*Juv. sat. 10. Quantum Delphinis Balena Britannica
major ,*

ut si in illius Annales virgulam unus Pa-
gius tantum exercuit censoriam , in Te
tamen , (inconsulto eruditorum frequen-
ti senatu) nec gru nec grypotis sit bal-
butire Capassius , nec ausit quispiam ?
Accusatio , Tullio teste in oratione pro
Cezlio , crimen desiderat , hominem ut no-
tet , argumento probet , teste confirmet ;
quæ si desint , in imposturam evadit .
Tu epistolam , consulente & opitulante
eruditorum caterva , a Capassio exara-
tam , nullo teste , argumento nullo , præ-
fracta temeritate ad severas , & turpissi-
simam impostoris notam non vereris ?

Anti-

Antilogia Laderchiana
pag. 4. 1. 4.

Accortomi e della debolezza degli argomenti , della falsità de' suoi principj , e delle proteste di pietà dell'Autore, contrariissime alli sensi delle sue prove .

Quàm parum , Laderchi mi , animo constas ? modò Capassianam epistolam foetum , obstetricante eruditorum , coetu formatum , compellas ; modò

Diruis, adificas, mutas quadrata rotundis, Hor. epist. 1.
 argumentis elumbem , rationibus futillem , falsis parumque piis suffultam principijs fugillas , notas , exhibilas ? Salve magne musarum Apollo . Inter eruditos tu unus verè sapias : Ceteri quidem docti , tu longè doctissimus .

Calumnia Laderchiana .

pag. 4. l. 7.

*Quali , mi si perdoni , se dico , che possono
portarsi in favor degli Eretici , ò de poco
buoni Cattolici .*

Xanthè necem quid Capassio , præsagis ? Hæreseon reum traducis , & orco damnas ? At , quæso , cui Theologo dedisti operam , ut sacri Censoris rude donatum te jure velimus ? Si Hæresim & orthodoxum dogma quid intersit , scias , dispeream . Sed audi S. Prosperum tuæ hæc jamdudum rubigine exesa tela rerundentem in responsis ad capitula Galorum cap. 41. Quotiescumque nos contra eos suscepimus , dixerunt nos ex hæreticorum argutiis contra se agere . Videntes enim se ita superari , ut respirare non possint , hanc calumniam semper Catholicis irrogant : ut dum timent se hæreticos infamari , in silentio loquelam veritatis ardeant . Ad ravim usque hanc dudum decantatam ab Hæreticis cantilenam , quam tu modò mellitis petita veniæ modulis

5
dulis recantas, juve meritò nauci, pili,
flocci facit Capassius.

IV.
Inscitia Laderchiana. pag. 41. 12.

*M' auviddi, chò il buon Padre non avendo
per anche appreso quali debbano essere le
qualità d'un buon Critico:*

Bene, bene est. Capassius ergo tibi
est bonus Pater: at tu illi nunquam edepo-
puleris Pater bonus. Quandoque bonus
dormitat Homerus, sed tu stertis &
rhonchissas semper. At at, Criticæ le-
ges tu nosti? Audi sodes, Criticorum
Principem Justum Lipsium in satyra Me-
nippæa: Senatui placere uti lex annaria
servetur, neu quis minor viginti quinque
annis correcturam petere, gerere possit.
Quisque aliter petierit, gesserit, vitio crea-
tum videri, & correctiones ejus in acta
non mitti. Quid ad hanc legem anna-
riam, Laderchi mi? Polydorum ephce-
bum tuum impuberem, contra Critico-
rum sanctiones, pro tuo fidissimo vade-
asciscis, & critici Juris doctorem præ-
Capassio te jactas? poena statuta est, ad

falsamentarios tuā hęc ergo responsio
amandanda .

VI.

Pseudocritice Laderchiana .

pag. 4. l. 14.

*Nè letti sopra di ciò gl' insegnamenti di Ci-
cerone contro Sallustio .*

Proculdubio Capassius non legit ,
nec potest enunciare naris quispiam lectu-
rus est unquam . Heret hic tibi aqua ?
Te miserum ! Declamatio illa , Lader-
chiole mihi , non Ciceronis , sed pseude-
pigrapha est , plane conficta , & ab au-
rea Tulliana eloquentia prorsus aliena ;
ut pueri , qui nondum se lavantur , di-
gnoscent . Tu solus , cui occaluit cere-
brum , quique male in Latio oles , me-
phitimi hanc foetidam inter delicias Tul-
lianas adoptas . Et adhuc Capassium in-
de critice docere adsumis ? & in
actis genuinis secernendis a spuris , li-
terarum Republica praes , Magister ins-
Israël crede mihi , sis Minervam .

Ignorantia diuinae litteraturae

Ignorantia

A

Ignorantia

Ignorantia Laderchiana.

pag. 4. l. 15.

*Che , carere debet omni vitio , qui paratus
est in alterum dicere .*

O interpretem egregium ! quæ a
pseudo-Cicerone de sycophantis , & im-
probis conviciatoribus dicuntur , tu de
literatis Criticis a Cicerone dicta insul-
sissime exponis .

VIII. & IX.

Oscitatio & error Laderchianus .

pag. 4. l. 17.

*Confirmati da Demostene nell'orazione pri-
ma contro Aristagita .*

Quod audio monstrum ! ubi ubi
gentium later Aristagita iste tuus ? Fera
ne est an cicur ? Vir , femina , andro-
gynos ? Vah supinitatem ! Aristagita
terrarum nusquam fuit . Contra Aristoteli

A 4

gito-

gitonem, quem tu in *Aristagitam* permutas, suam declamavit orationem Demosthenes: & quæ idem Demosthenes de falsis criminatoribus inibi loquitur, tu ad Criticos detorques, ac si de rebus ad musas spectantibus iudicium ferre & criminari aliquem, unum idemque essent, virtus & vitium, Leones & Vulpes, stultus & sapiens, Laderchius & Capassius.

Impudentia Laderchiana.

pag. 4. l. 18.

*E da Terenzio nell' Heautontim. Att. 3.
Scen. 3.*

Gratulor, Polydorine Laderchi, authorem comicum tuo lepido ingenio arridere. Maeste animo: ad scriptores huiusmodi tota mente & pectore incumbere. At, meo consilio, ne in posterum eos solitarius legas, caverò. Ut titus incedas, tene ad manum, & in subsidium voca Italicum Fabrinum commentarium. Si secus feceris, crede mihi, quam

quam miserrimè labere, & cespitabis
 pessime. Non te nunc vides tali in luto
 involutum, dum quæ Terentius de spur-
 co & obscuro lenone Syro profert (ri-
 sum quæso teneatis amici) tu de doctis
 Criticis veluti prolata, corruptissime
 concipis? O te infelicem Laderchium,
 quam locus omnis tibi præceptus est & lu-
 bricus! *Videris* (dicam cum Augustino
 contra Petilianum lib. 2. cap. 28.) *quem-*
admodum testimonia posueris, vel quomodo
intellegeris, nihil ad rem, de qua nunc
agitur.

XI.

Arrogantia Laderchiana.

pag. 4. l. 19.

Conobbi alla per fine, che l'evidenza delle
ragioni, che insorgevano in me, esclude-
va ogni dubbio.

„ *Satur homo es, habes profectò in ventre* *Plautus in*
confidentiam; *Pæn. III.*

Reponet tibi Plautus; nam revera
 in capite neque evidentiam rationis,
 nec micam salis habes: sed plusquam
 Pyrrhonzus es.

Con-

XIV.

Confessio Laderchiana .

pag. 4. l. 23.

Ed è che va errato ogni scrittore , il quale dando alla luce le sue composizioni , scrive solo per cattivarsi l'animo degl' ignoranti , sì la speranza , che non sieno scoperte le sue debolezze , per non avere la maggior parte delle Persone occhi per rintracciarle .

Quid non ? Profectò ita est . Quis namque dubitat , te hujus documenti olim fuisse ignarissimum , quando vitam S. Petri Damiani expurcasti turpissime ? immò , proh dolor , & in præsentis tibi tam fatuus caprificus iuhæret .

XV.

Mendacium Laderchianum .

pag. 4. l. 28.

Atteso che , chi scrive al publico .

Men-

Mentiris, mentiris, mendacissime Laderchi, mentiris: non in vulgus, sed ad privatum amicum Capassius familiarem transmisit epistolam. Tu contra omnia jura tum divina tum humana, eo inscio, eo invito, typis eam dare non es veritus, inurbane, iniquissime. Lége D. Hieronymum in epist. 101. ad Pamachium ob hujuscemodi sibi injuriam illatam acriter conquerentem ac fervide. At *dabis improbe pœnas*, nec insons abibis. certè. Delictum ipsum tibi car-nufex erit, & typi tuæ aternæ infamiae testes fideissimi.

XVI.

Superbia Laderchiana.

pag. 4. 1. 28.

*Sapientibus & insipientibus debitor fit :
& perciò esser gran follia il tener una
strada, che non può condurre l'Autore
dell'opera, che alla confusione.*

Acu. rem tetigisti. Hac de causa, Fontaninum virum egregium & in Re-
publica literaria spectatissimum, sua Ca-
pas-

passius prudens consuluit epistola. Quid
ergo, o Laderchi, garris? num. tam
immane deliras, ut Fontaninum insi-
pientium; te verò sapientium catalago-
velis. adscribere? O alazoniam Lader-
chianam quam impudentissimam! &
Romæ moraris? & per urbem te ipso
plenus, velut alter *Mattho*, fastosus ince-
dis? Eja age, teipsum concute,
Tecum habita & noris, quam sit tibi
curta supellex.

XV II.

Præsumptio Laderchiana.

pag. 4 l. 3 r. ind.

Così appunto pare a me, che sia accaduto
al Padre Capassi, il quale per quanto ha
preteso di farsi conoscere per dotto, e per
amante del culto de' martiri, con ripro-
uare il Dodwello, il quale ne diminuiva
il pregio col numero alla Chiesa, ha non
dimeno dato a conoscere di saper poco.

Vab! solus hic homo est, qui sciat divinitus.
At quis te constituit judicem super
viros doctos? alieni juris ac fori, non
tui

Plant. in
Circ. II.
l. 33.

tui est, o Laderchi, de illis ferre sententiam. A tuo tribunali provocant omnes. Memento, ne sutor ultra crepidam. Si in causa hac partes rei subire cogeris, quo jure judicis munia tibi vindicare non dubitas? Iniquum est, aliquem suæ rei judicem fieri. L. Julianus 17. ff. de judiciis. Quicquid ergo in Capassium moliri tentabis, teruncii, trioboli ducendum est, & omnis tua criminatio infra gloriam ejus erit.

XVIII. & XIX.

Præstigiæ & dissimulatio Laderchiana. pag. 5. l. 2.

Con ammettere un principio, nel suo senso falsissimo, e si è palesato contrario a' SS. Martiri con oscurare al tempo istesso i più belli pregi di S. Chiesa.

*Plant. in
Amphyt.
l. l. 210.*

Na tu isthuc hodie, malo tuo compositis
mendaciis,
Aduenisti, audaciæ columen, consutis
dolis.

At jamjam insidias istas tuas subol-
facio, Testimonium Josephi a Capassio
lau-

laudatum, quo tuam, in dirimendis qua-
stionibus facti, methodum arguendi &
simili, ut clumbem, evanidam, solide
perstrinxit, tu, ut vim difficultatis elu-
deres, responso ad Antipodas misso,
quod certe, ubi cervi abjiciant cornua,
tantum invenies; ad cavillos, vulpino-
more & ad dolos confugiens, in sen-
sum detorques exoticum, & a Capassia-
na mente longe alienissimum: sicque
monstra, quæ tibi singis, feris; quæ
verò tibi objiciuntur ab aliis, altum ut
dormiant, intacta relinquis.

Dolus Laderchianus.

pag. 5. l. 5.

Atteso che a voler che sussista il di lui prin-
cipio, ne segue per necessaria conseguen-
za, che tutti gli atti de' Martiri, o al-
meno per la maggior parte, non sono ve-
ri; che le vite de' Santi sono da recarsi
in dubbio; e che sino i sacrosanti Evan-
gelj, e gli altri libri Canonici della Sa-
cra Scrittura recan sospetta, e che non
si da poterse far fondamento sopra di essi.

Stre-

Plant. in
Amphyt.
V. L. 10.

„ *Strepitus, crepitus, sonitus, tonitrus:*
„ *Ut subito, ut propere, ut valide tonuit!*

Heu te miserum, Capassi! vae capi-
tulo tuo! abi abi citò hinc. Laderchius
fulgurita est, & diali tricuspile arma-
tus in te Hagiomachum, A catholicum,
quin & Atheum minatur inexorabilis.
Alte euge, euge, siste gradum: panicus
timor. Ranae Laderchianae coaxant; quae
ex rubetis modò convertentur in Seri-
phas. Hens, Laderchi, quid clamas?
principium a Capassio allatum erro-
neum, impium, hæreticum: quo semel
admissio tum Sacrae Scripturae, tum uni-
versae Hagiographiae veritas in præcep-
tuat prorsus? Itane? At quid, si illo-
met eodem principio in eodem sensu,
ac significatu, a Capassio assumpto, velut
axiomate inconcusso utantur viri do-
ctrina & pietate præstantissimi pro sta-
tuminanda & comprobanda sacrorum
Codicum veracitate? Hæres? Stupes?
Adi doctissimum Præsulem Abrincensem
Petrum, Danielem, Huetium in admi-
rando opere de Demonstratione Euan-
gelica; axiomate secundo; & exinde co-
gnosce, te proculdubio hominem esse Bom-
bylium.

Jactantia Laderchiana .

pag. 5. l. 12.

Ne paja strano a V. S. Illustrissima , ciò ,
che io dico , perciocchè meriterei la taccia
d'impostore , se non dimostrassi quel tan-
to , che asserisco .

Demonstrabis? O quam bullatis ,
tibi nugis pagina turgescit : At jacta est
a te alea . Conditionem datam libens lu-
bensque accepto . Ecastor hac vice pu-
tidissimam impostoris notam , judice
ipso te , non effugies certissimè .

*Perfino
sat. V.*

Pertinacia Laderchiana .

pag. 5. l. 14.

Rimprovera egli al Padre Laderchi in que-
sta lettera , che abbia errato in riguardo
d'un principio falsissimo da lui posto nella
pag. 9. della prefazione, ristretto nelle se-
guenti parole; Neque aliunde ea melius
comprobari a me posse, censui, quam
cum aliis sanctorum actis conferendo.

B

Adhuc

Adhuc ne, mi Laderchi, in eadem deliras infania? Principium a te assumptum ad historicam veracitatem comprobendam, nondum vides esse plane ineptissimum? Audi, in tuis annotationibus ad acta Cresciana quàm bellè ex hoc principio arguteris. Pag. 13. ita ais: Romualdus in Hungariam, Franciscus Assisiensis in Syriam, Theresia in Africam, ardore martyrii pergere decreverunt; ergo & S. Crescium pari abreptum desiderio Florentiam venisse, quis dubitat? Audi item pag. 17. S. Paulus, S. Pionius aliique in carcerem pro Christo fuere detrusi; ergo & Crescius. Quid plura, si inibi hoc eodem argumenti genere singula gesta S. Crescii perpetuò pro veris obtrudere satagis? Quis præter te ipsum, argumentis a simili, historia veritatem inquam stabilire somniavit? Quis, queso, te hanc connexi rationem docuit? Verum est, Cyprianum, Xystum, Marcellinum capite fuisse plexos; ergo & Crescio caput fuisse amputatum verum erit. Nunquid, o Laderchi, per te, homines unicervices aut unicipites sunt? Caligularius (te teste pag. 190.) id habuit in votis. At tu hac tua ferali dialectice

innu-

innumera Sanctorum capita uno ictu
reapse rescindis. Vah tyrannum Nero-
ne ipso immaniozem!

XXIII.

Vasfrities Laderchiana.

pag. 5. l. 23.

In riprova del quale principio soggiunge,

che tutte le Persone dotte fino a' dì nostri

sono state concordi con ciò, che scrisse

Giuseppe Ebreo nel suo primo libro con-

tro Appione, che, Veracis Historiæ

indiciu est, si de rebus iisdem om-

nes eadem scribant, & dicant.

Questo è il suo principio, da cui, come il

Padre Capassi l'intende, ma non già co-

me l'intende Giuseppe Ebreo, secondo,

che si vedrà più innanzi, nascono le ne-

cessarie conseguenze, che hò dette.

Hic quasi poeta fabulas cum capit sibi,

Quærit, quod nusquam est gentium, re-

perit tamen,

Facit illud verisimile, quod mendacium est.

At si aliud longè à Josepho sentit

Capassius, cur à Laderchi, in re tam

gra-

Plant. in
Pseud. A
IV. 1.

gravi, ex qua, ut ipse fateris, innumera
 perinde consequuntur absurda, tu nul-
 lum in tota hac responsione hujusce di-
 scriminis argumentum profers in me-
 dium? In epistola Capassiana, vel leve
 aliquod hujus a te decantatæ discrepan-
 tiæ vestigium apparet, vel non? si ais,
 cur ergo non illud innuis, & digitulo
 monstras? si verò nullum; nunquid al-
 ter Pythagoras tibi videris, ratione,
 oculis, sensibus reluctantis omnibus,
 assentiendum tamen effatis tuis conten-
 dens, quia licet tale discrimen Capas-
 sius literis non commendavit, illud ta-
 men in corde & animo suo foverit? At,
 cedo, quis Pythius Apollo Capassiani
 cordis tibi revelavit arcana? Qui lem-
 ures nocturni secretiora ejus consilia tibi
 insusurrarunt in aures? Hæcine illa
 charitas est, tam impensè ab Apostolo
 commendata, quæ non cogitat malum?
 Romani Pontifices & Concilia œcu-
 menica de sensu Authorum obvio, &
 quem verba ab Authore prolata præfere-
 runt, ferre judicium possunt; cum de
 severioribus internisque Scriptorum sen-
 sibus Deo tantum sit commendata sen-
 tentia. At tu, ipso Papa, Concilioque
 major, & velut alter Deus, tribunal al-
 tissi-

tissimo , auctoritatemque divinam
non vereris invadere ? O impudentiam
verè Laderchianam ! Judaicæ perfidiæ
fuit Servatori nostro undequaque inson-
tissimo , necem fucato titulo inferre
molientis , illa ejus verba , *destruam tem-
plum hoc , & tribus diebus reedificabo il-
lud* , in sensum ab ejus mente longissi-
mum detorquere , distrahere , alienare :
tu idipsum in Capassium præstas , &
Christiano nomine gloriaris ? Vah re-
cutita Judæorum perfidiæ imitatore
egregium !

XXIV.

Impostura Laderchiana .

pag. 5. l. 30.

*Impero chè per lui, se non tutti scrivono dell'
istessa cosa , e dicono il medesimo, l'istoria
è cosa di cui si parla si rende non vera,
perciocchè non ha segni di verità; molto
più poi , se la medesima cosa , id. Istoria
sarà contraddetta*

Non est ita , ut loqueris , impostor S. Aug. l. 2.
cap. 3. de
nupt. &
Laderchi , non est ita , multum falleris

vel fallere meditaris. Capassius quod scripsit, scripsit; nec tu tua fraude, vafritie, dolis, præstigiis, insidiisque consequeris unquam, eum scripsisse, quod reapse nec mente concepit, nec ore protulit, nec calamo pinxit.

Plant.
Capt. III.
3.9.

Patent præstigia: omnis res palam est.

Ad manum est ejus epistola, quam relegendo, si frons tibi non ferrea, pudebit te mendacissimum. Ubinam in ea legitur, historiam *non esse veram*, ni totus orbis, factus historicus illam litteris commendarit? Quis unquam hominum præter gregales tuos cirratos, tibi credat, Capassium adeò dementem ut id scripserit? Nunquid quia tu desipis, tecum omnes desipientes credis? O insulsiſſimam tuam mentiendi artem! Audi sodes quid Capassius fenserit. Cum acta S. Crescii pro genuinis & sinceris sacre Rituum Congregationi asserere, tibi pro gloria tuæ pompa, venisset in animum, & ex Scriptoribus, nedum S. Crescio cointaneis aut ejus ætati proximis; sed & post plura elapsa sæcula subsequutis, de eo ejusque actis loquentem neminem adinvenisses; te via hac regia scopum nequicquam consequuturum fore prævidens, ad astum recurristi. Hinc ut Eminen-

nentissimorum Cardinalium oculos sub-
 linires offuciis, (ò insanam temerita-
 tem!) vice Scriptorum de Crescio ejus-
 que actis loquentium, alia quampluri-
 ma acta, in quibus gesta Sanctorum,
 Crescianis haud dissimilia, referrentur,
 improbo labore in medium protulisti:
 ac si unum idemque sit, aut nihil vel pa-
 rum intersit & de re eadem, & de re simili
 in jus testes vocare. Capassius tuam hanc
 vel vafritiem vel supinitatem pro sancto
 veritatis amore forsan retundere volens,
 Iosephi authoritatem Amico laudavit,
 qua immane quantum a recto aberrasses,
 indicaret; cum ex Iosepho ad compro-
 bandam alicujus historiae veritatem, tan-
 tummodo ii Scriptores censeantur ido-
 nei, qui non de rebus *similibus*, ut tu ga-
 nis, sed de *iisdem*, tenore uno, sua nobis
 testimonia transmiserint. En Laderchi,
 quæ fuit Capassiana mens & sententia.
 En quæ fuit & Iosephi; nec ovum ovo si-
 milius, aut lacti lac unquam. Viden

Quam fraudem fraudus sis?

Plant. in
 Afinar. ll.
 2. 30.

Dementia Laderchiana .

pag.6. l.1.

*Sino qui non crederei , che il Padre Capassi
avesse che cosa dire in contrario .*

*Bellè , egregiè , acutè , reverende
Pater Jacobe*

*Plant. in
Casin. V.
5. 3.*

*Nunquam edepol ullo die risi adaque
Neque hoc quod reliquum est , plus risu-
rum opinor ,
quantum dum legi hoc tuum lepidissi-
muni epiphonema . Ergo Laderchi tu
victor , si Capassium victum esse volueris ?
O perridiculum Laderchianum trium-
phum ! Bellator fortissime , vale .*

Pseudologica Laderchiana .

pag.6. l.3.

*Ciò posto , ne viene per legittima conseguen-
za &c.*

*Tace , Laderchi , tace . Jam habeo te
mor-*

mortua re, verba nunc facis. *Plant. in*

Stultus es, rem ætænam agis.

Pseud. I.
3. 27.

Ex falsis suppositis inferri nihil, docent dialectici. Et hæccine est illa tua demonstratio, quam, cautione data, sub pœna impostoris subeundæ notæ, jactantia tanta sponderas? Quæso quis Analyticorum libros inauditumque hoc demonstrandi genus te docuit? certæ evidentes oportet præmissæ sint, ut certa inde & apodictica inferatur conclusio, clamant in gymnasiis logistici pueri imberbes. At tu neotericus æque ac monstrosus Philosophorum Princeps, ex falsis etiam vera demonstrare contendis. O sedes argumentorum Laderchianas verè singulares! O artem tuam Lulliana longè mirabiliorem?

XXVII.

Hæresis Laderchiana.

pag. 6. l. 27.

Siechè moltissimi libri delle Sacre Scritture, che sono contraddetti da tanti e tanti Eretici, e da molti ancora de' Cattolici, rimarranno &c.

Di-

Lib. 12.
Conf. c. 25.

Dignum sanè tali patella operculum ! Pro colophone hæresin horrendam eructas . O vita pauperum Deus , (expedit hic cum D. Augustino exclamare) in cuius sinu non est contradictio , plene mihi mitigationes in cor , ut patienter tales feram ! At quomodo , Laderchi , te detestanda inquinatum hæresi patienter feremus , si vel in simplici suspitione Hæreseos neminem vult esse patientem Hieronymus ? & revera quis postquam Concilium Tridentinum sessione 4. expresse decrevit : si quis libros ipsos integros cum omnibus suis partibus , prout in Ecclesia Catholica legi consueverunt , sciens & prudens contempserit , anathema sit ; te , patientibus auribus audiet dicentem , quamplurimos libros Sacrae Scripturae a plurimis Catholicis tempore præsentis oppugnari ? Nunquid cum Lutheranis & Calvinistis sentiendum approbas , posse quemlibet esse Catholicum , eundemque plures ex libris Canonicis respuere ? Quis vel ex pueris in Ecclesia Catholica leviter instructis & enutritis , præter gregales tuos , adeò miserè cæcutit , ut non videat , neminem posse post Tridentinam sanctionem vel minimum ex libris Canonicis rejicere , & esse Catholicum ?

A te

A te unicè hæc tam horrenda , tam impia , tam nefanda audiemus Romæ doceri , promulgari , & typis mandari dogmata , cui munus , Ecclesiæ Annales describendi jactas commendatum ? O miserimam nostrorum temporum conditionem !

XXVIII.

Calumnia Laderchiana .
pag. 6. l. 30.

Vegga egli , chi ha impugnato i libri della Sacra Scrittura nel Baronio , in Bellarmino , in Sisto Senese , in Driedone , ed in altri &c.

Lege Cornelia calumniæ sibi illatæ te reum agunt Viri omni exceptione majores , a te laudati , quòd errori tuo , hæresim putidè redolenti , patrocinant es eos injuriosè jactes ; ac si tecum senserint , longè plurimos scripturæ libros à plurimis Catholicis rejici . Testantur , provocatis ad fidem , dicto suo faciendam , superis omnibus , nunquam tam atram execrandamquè blasphemiam sibi in mentem

tem venisse . Ultrò quidem fatentur , non *quamplurimis libris* Sacræ Scripturæ Catholicos plurimos , sed *paucissimis paucos* ante & non post Concilium Tridentinum fuisse adversatos . Nam si *quamplurimos plurimi* ante Concilium oppugnavissent , quo jure , qua ratione illos deinde inter Canonicos recensere potuissent Tridentini Patres , cum hujuscemodi decretum non Sacræ Scripturæ auctoritate , sed solius traditionis Ecclesiarum Apostolicarum vi stabiliri potuerit ; quæ traditio profectò , vera extante sententia tua , nullius ponderis fuisset ?

XXIX.

Semi-hæresis Laderchiana .

pag. 7. l. 11.

Giuseppe ritorcendo, ad Appione il suo discorso , il convinse dell' opposto , cioè che la sua Istoria era verissima , non ostante , che fosse stato solo a scrivere di tali cose .

Quid hæc iterum , o insane Laderchi , blasphemias ? Solum Josephum de rebus Judaicis scripsisse ais ? Nunquid per

per te Josephus ante Moſen ſcripſit, vel
 Joſephi tempore Pentateuchi, Joſue, Ju-
 dicum, Regum, Eſdræ, Danielis, Mac-
 cabæorum; ceterique inter ſacros hiſto-
 ricos recensiti libri, nondum conſcripti
 fuerant? Nunquid ante Joſephum per
 te neque Sanchoniathon, neque Beroſus
 neque Ariſteas, neque Philo Alexandri-
 nus, neque alii de Judæis ſcripſere?
 Quisnam ex hæreticis vel impiſſimis
 tam horrendam ſtultamque evomit
 blaſphemiam? Tibi uni, Reverende
 Pater Jacobe, tam rara reſervabatur
 fatuitas.

XXX.

Infania Laderchiana pag. 8. l. 2.

*Gioſeppe Ebreo averebbe confeſſata ad Ap-
 piane, per non verace e per apocrifa la
 ſua iſtoria per eſſere ſtata ſcritta prima
 da lui, che da Greci.*

Ehuſ Laderchi, quid hic iterum mi-
 ferè inſanis? per te ergo Herodotum,
 & Thucydidem ſemel & iterum hatos
 duplici nativitate; ut tu de Ephraïmo nu-
 garis pag. 110. nobis audire continget:
 cum

cum tu ; bipedum lepidissime , scribas , a Josepho (qui sub Vespasiano floruit) priusquam a Græcis historiam exarataam fuisse ; quod quidem constare non poterit , ni laudatos Græcos historicos bis natos effingas ; primùm tempore Xerxis , quingentos fere annos ante Christum ; secundùm verò post Christum sæculo ferme elapso . Et tu hæc nos doces , & Ecclesiæ Romanæ Annalistæ munere fungeris , & nomine gloriaris ? O insulsum caput & verè Laderchianum !

XXXI.

Somnium Laderchianum .

pag. 8. 1. 8.

Anzi se reggesse il suo bel principio , ne seguirebbe contro l'evidenza del fatto , che il monte Majella fosse in Puglia , e non già in Abruzzo , ove in fatti sta , e si lascia vedere ; perchè molti Autori riportati , e seguiti dallo Spondano , dicono concordemente , che sia in Puglia .

Salve montium solertissime custos Laderchi ! Gratulor fortunæ , immò sapien-

pientia tua sagacissimæ, inventum tau-
 dem Magellanicum montem. Puto te ab
 Aprutio accepisse legatos, qui de tam
 insigni beneficio gratias tibi agerent
 maximas, eosque statuisse, ut suppli-
 cationes decernerentur & triumphus.
 At quæso, qui sunt Scriptores illi a Spon-
 dano laudati, quos tu Democritico ri-
 ctu subsannas, & procacissimè irrides,
 quòd eo stultitiae deyerint, ut Magel-
 lam non in Aprutio, sed in Apulia col-
 locarint? Nunquid Silius, Bzovius,
 Matthæus Vega, ad marginem a Spon-
 dano citati, viri aliàs doctrina & pietate
 præstantes? Illorum nemini unquam,
 vel in somnis rhinchos emittenti, tale
 deliramentum in mentem venit. Spon-
 danus quidem non montem, ut tu tam
 reconditæ eruditionis protomagister af-
 feris, sed S. Petri Cœlestini ~~eremum~~ in
 Apulia statuit; quod eo tempore totum
 Neapolitanum Regnum Calabriam us-
 que, *Apulia* nomine nuncuparetur, ut
 Bollandistæ ex Lælio Marino testantur
 tom. 4. ad diem 19. Maji. Ceteroquin
 omnes Scriptores, nemine excepto, hu-
 cusque Magellam in Aprutio situm esse
 docuerunt, Leander Albertus, Petrus
 Alliaccensis, Holstenius, Baudrandus,

Autho-

Authores Atlantis, Papebrochius, Niger, uno verbo, omnes, qui Magellæ meminerunt. Tu solus, qui etiam vigil somnia somnias, Magellam eos in Apulia statuisse ais. Vah singularem nugarum somniatorem!

XXXII.

Candor Laderchianus.

pag. 8. l. 16.

Veniamo ora a noi.

Jure ac meritò id ais, Laderchi; etenim usque modò te extra te, & nihil ad rem nostram opportunè a te dictum fuisse, nullus dubitat. Quare tibi cum Plauto dicam,

*In Trin. V.
2.*

Satin? Salve. dic mihi.

Dolo-

Sophisma Laderchianum .

pag. 8. l. 16.

Le gesta di S. Cresci sono state riferite da più Scrittori (come si vede da tanti manoscritti ; che si ritrovano nella biblioteca Mediceo-Laurentiana , da' Lezionarj , e da quei della Sapienza di Roma .)

Et hi tres unum sunt . O Laderchi,
Laderchi ,

Pejorem ego hominem magisque versutè Plant. in
Pseud. IV.
malum , 3. 1.

Numquam edepol quenquam vidi

Quam tu es :

Itanè Orbi & Urbi illudere tentas ?
manuscripti codices a te laudati , o hominum fraudulentissime , non sunt *plures Scriptores* ; sed sunt tria *ejusdem Scriptoris* & *historiæ Crescianiæ* mera & pura *exemplaria* ; ut tute ipse fastus es in fronte & titulo actorum S. Crescii , ubi literis cubitalibus , jussu tuo edita hæc legimus . *Acta passionis SS. Crescii & Sociorum Martyrum , ex MSS. Codd. Bibliothecæ Mediceo-Laurentianæ , Metropolitana-*

C

na

na Ecclesia Florentina, & Sapientia Romana, nunc primum edita. At nunc immemor illius effati, oportet mendacem esse memorem, illa tria exemplaria pro pluribus & inter se diversis Scriptoribus obtrudere & venditare moliris. Viden quomodo tua iniquitas mentita est sibi?

XXXIV.

Lepor Laderchianus.

pag. 8. l. 19.

I quali sono stati concordi nella sostanza, e nelle circostanze.

*Plant. in
Cursul. II.
2. 14.*

Sanè illi inter se congruunt concorditer. Si non sunt, nisi unus Author, ecastor discordes erunt nunquam.

XXXV.

Fallacia Laderchiana.

pag. 8. l. 20.

Adunque ci è manifesto indizio di creder veri i di lui Atti.

O le-

O lepidissimam & maxime festivam
illationem ! Profectò tua hæc , ò La-
derchi , argumentatio supra modum me
recreat . Repete quæso iterum ! renuis ?
ast ego vice tua faciam . Audi sodes an
recte ? Dantur tria exemplaria actorum
S. Crescii, ergo illa acta vera sunt . Non-
ne ita ? quantum delectat me iste tuus
ratiocinandi modus . Vel ego volo tua
ista dialectica uti . Audi : longè plura
sunt exemplaria actorum S. Miniatis ,
S. Ursulæ , S. Laurentii, fabularum Æso-
pi , Annii Viterbiensis , quàm actorum
S. Crescii : ergo majus argumentum ha-
bemus credendi illa vera , quam hæc .
Quid ? frontem contrahis ? Cur non mi-
hi liceat quod tibi licuit ? O miserrimi-
mum Laderchium ! addeò rudis crasse-
que Minervæ tibi cerebrum contigit , ut
adhuc non videas hunc tuum arguendi
modum stultum & fallacem esse , qui
vulgò dicitur in scholis *petitio principii* ,
dum acta Cresciana esse vera per eadem
ipsamet acta probas ? Laderchi , inge-
nuè , quod de te sentio , dicam ; te esse
animal , facile credam , at discursivum
& rationale nunquam .

XXXVI. FALFITAS LADERCHIANA :
pag. 8. 1. 28.

*Sicchè essendo stati in possesso d'esser veri gli
atti di S. Cresci, e Compagni sino al di
d'oggi, in cui vengono impugnati dal
P. Capassi in questa sua mal digerita Cri-
tica.*

Papæ ! verè arcanus homo es &
temporum a secretis ! Præter te unum
abditæ hæc quis unquam novit ? quàm
peregrina, quàm inaudita, quàm ad-
miranda nobis narraſti ! omnes usque ad
Capassium, ais, Cresciana acta sînce-
ra credidere : bene, bene est. At omnes
hucusque ante Laderchium quid in
illis actis referretur, ignorarunt, cum
illa acta a te primùm edita, & in lucem
data tumet falsus sis, ut supra diximus.
Usuardus, Ado, Beda, Notkerus, Ba-
ronius ceterique Martyrologi quid de
Sancti Crescii actis senserint, nihil no-
bis testatum reliquerunt : & tu inquis,
omnes illa acta velut genuina habuerunt.
Ex Scriptoribus, subdis, quis acta illa
oppu-

oppugnare ausus est præter Capassium ?
 At pro illis actis , reponam ego , quis
 pugnare ausus est præter Laderchium ?
 Joannes Villanus , inquit , de S. Crescio
 nonnulla scripsit . Cur non ? post unde-
 cim nempe a Crescio elapsa sæcula , & a
 Crescianis actis , te ipso fatente , non
 parum diversa nobis enarravit . At Cre-
 scii meminit Boccaecius , meminit & ce-
 lebris ille apud Italos æquè ac festivus
 Plebanus Arlottus ? Quis inficiatur ? sed
 utinam meminissent nunquam , cum
 actorum fidem funditus elevent , parum
 Christiane de Crescio scribentes . Ad hæc
 si penes omnes de actorum sinceritate
 ante Capassium nulla erat quæstio , sed
 universi illa osculabantur , veneraban-
 tur , cur hanc tu camarinam commovi-
 sti , & actum agendo laterem lavisti , ea
 pro veris obtrudere tentans ? Dulcissime
 Laderchi , hæc , quæso , quæ tu à cete-
 ris dissidens , sentis , alto sub pectore con-
 de , & nemini in posterum cane , aliàs
 bilem aut risum movebis certissimè , &
 malè audies , ut mendax nugator .

Eruditio Laderchiana.

pag. 9. l. 14.

Così S. Massimo, così Bellarmino, Baronio, Melchior Cano, Scotti, Raynaudo, Schelestrat, Halloix, Pagi e mille altri, sì antichi, come moderni, seguitati in questo pienamente dal P. Laderchi.

Tibi summopere gratular, Eruditorum Induperator Laderchi, tot Scriptorum Ecclesiasticorum tum veterum, tum recentium volumina, mole prægrandia, multitudine penè innumera te evoluisse, ut tanta pompa, tantoque oris hiatu præcerto testari potueris, illos omnes inasserendis actis te ad unguem esse imitatum. Dolere potuissem has tuas excelsas dotes ex ore audire tuo, cum Proverbiorum 27. moneamur: *Laudet te alienus, non os tuum; extraneus, & non labia tua.* At cum tua virtus omni fide sit major, ni nobis ipse dixisses, quis unquam hæc, & tanta de te vel animo concepisset? Sed ad rem veniamus.

Stro-

Stropha Laderchiana.
pag. & l. ut sup.

Per te itaque jam nominati Authores, argumentis a simili acta Sanctorum comprobantes, exemplo tibi fuerunt. Et omnium primò S. Maximum laudas. Gaudeo. Auspicatò profecto exordiris. Sex fuerunt Maximi, doctrina omnes & sanctitate conspicui. *Primus*, cujus meminit Origenes, & floruit anno 196. *Secundus* Alexandrinus, & floruit anno 380. *Tertius* Taurinensis anno 422. *Quartus* Regiensis in Narbonensi Gallia anno 434. *Quintus* Cæsaraugustanus anno 599. & *sextus* Constantinopolitanus anno 640. Tu verò unum tantum sine ullo discrimine indigitas. At nonne inconcussio argumento hinc patet, ullius illorum opera te ne a limine quidem salutasse, præsertim cum de actorum sinceritate nec per transfennam illorum ullus tractaverit? Authores cognomines a te sibi caveant; nam etsi mille essent, facile tamen per te convertentur in unum. Experimento suo id nos docuit.

Ephræmus Antiochenus, quem tu p. 110. in cognominem Ephremum Syrum transfuisti. & fortasse si contigerit, te Judæ Apostoli mentionem aliquando esse facturum; Illum certo certius in Judam proditorem per te conversum audiemus.

XX XIX.

Lapsus Laderchianus.
pag. & l. ut supra.

Secundo loco Bellarminum commendas. At miror sane, cum Bellarminus in lib. de Scriptor. Eccles. ad annum 850. de Metaphraste loquens; hujuscemodi Sanctorum Acta ita perstinxerit: Illud autem observandum, a Metaphraste scriptas fuisse historias de vitis Sanctorum; multis additis ex proprio ingenio, non ut res gesta fuerunt, sed ut geri potuerunt: addit enim Metaphrastes multa colloquia sive dialogos Martyrum cum Persecutoribus, aliquas etiam conversiones asstantium Paganorum in tanto numero, ut incredibiles videantur. Denique miracula plurima & maxima in eversione templorum & Idolorum, quorum nulla est mentio

41
tio apud veteres historicos. Hæc Bellarminus, qui an tecum senserit, viderint cucullati & cirrari cui idololatraz. Certè acta Cresciana Metaphrasticis apprimè & ad amissim consonant. Si ergo hæc Bellarminus rejicit, quis & illa ab eo, tenore uno, rejecta non credet?

X.L.

Conatus Laderchianus.

pag. & l. ut supra.

Quidquid verò de Baronio, quem tertio loco nominas, nugaris, cum is tom. i. Annalium num. xij. edixerit, quod a recentiori auctore de rebus antiquis sine aliqujus vetustioris testimonio profertur, contemnitur, profectò eum nunquam tibi suffragantem obtinebis; ni prius ex vetustis scriptoribus aliquem de Crescio aut de ejus actis loquentem repereris: quem Kalendis Græcis te reperturum esse non dubito.

Vani-

Vanitas Laderchiana !

pag. & Lut sup.

Melchiorem Canum, quem quarto in prædem & præconem tuum producis, a te neque visum neque lectum, etiam juratus constanter affirmarem; cum tibi sit hostis acerrimus, & tuæ sententiæ nemo magis adversetur, quam ipse. Audi quid de hujusmodi Actis ninium fortasse audacter lib. xj. de locis Theologicis tuus iste Melchior Canus senserit. *Dolenter hoc dico potius, quam contumeliose, multo severius vitas Philo- sophorum a Laertio scriptas, quam a Chri- stianis vitas Sanctorum, longeque incorru- pius & integrius Suetonium res Caesarum exposuisse, quam exposuerint Catholici, non res dico Imperatorum, sed Martyrum.* Audisti quam a te longe senserit Ca- nus iste tuus ?

Lusus Laderchianus.

pag. & l. ut sup.

Neque possum mentre capere, quorū tandem Scottum, Raynaudum, Schelestratium, Halloixium, Pagium, mil-
lenosque alios, tibi nec nomine notos,
in subsidium adsciveris, nisi, ut diutius
in eadem scena luderis, & augendo ver-
ba & testimonia, sperares Lectorum ocu-
lis fucum imponere, & Auditorum
aures obstruere. Siquidem ne unus ex
viris nuper a te laudatis de hoc argu-
mento vel per somnium quidem mussita-
vit: & si aliquis obiter de eo egit, via
longè alia a te abijt, probans argumen-
tis non a simili sed ab eodem illatis, acta
Sanctorum esse sincera. Quare quid di-
ctu dignum superest de mille aliis testi-
bus a te productis, nisi *millies* te esse
mentitum?

Male-

Maledicentia Laderchiaha.

pag. 9. l. 18.

Quicquid autem hūc illucque te ver-
sitans per singulas paginas sapissime tibi
velis agasue, mille diceris, conviciis,
probris, calumniis, te uno dignis, per-
petuò Capassium proscindens, modò ut
ad fabulas aptum, modò ut illiteratum,
modò ut mentitorem, blateronem, syco-
phantam, acatholicum subfamans, &
irridens; licet qui malè dicunt, meritò
malè audiant; tamen convicia hæc tua
surda aure a Capassio contemnenda, nec
te pari talione mordendum putat. Tuam
hanc procacissimam dicacitatem unus
pro Capassio retundet Hieronymus. Au-
di quàm appositè in lib. 3. Apologia
contra Rufinum cap. ult. Possem & ego,
inquit, tuis te coloribus pingere & insa-
nire contra insanientem, & dicere quic-
quid vel scio vel nescio, & eadem li-
centia, immò furore & amentia vel falsa
vel vera congerere, ut & me loqui, & te
puderet audire: & objicere tibi, quæ aut
accusantem damnarent aut accusatum, ut

ex frontis duritie *fidem* Lectori facerem ,
 ut quod impudenter scriberem , verè scri-
 bere judicaret . Sed procul sit a moribus
 Christianis , ut dum aliorum petunt sangui-
 nem , suum offerant , & sine gladio volun-
 tate homicidæ sint . Hoc Hieronymi mo-
 nitum integrum tibi , o Laderchi , ex-
 ponere placuit , quò commodius diu
 noctuque cum fidissimo contubernali
 tuo Polydoro illud meditato recogi-
 tans , quid tandem utrique pro merito
 vestro reponendum foret , dignoscas .

XLIV.

Auctoritas Laderchiana .

pag. 9: l. 32.

*Solo vò pregarlo a volersi astenere dall'eru-
 dizione .*

Quare non ? Preces Principum , o
 Eruditorum Monarcha Laderchi , æqui-
 parantur jussibus . Hinc dictum Capas-
 sio puta .

Phan-

Phantasma Laderchianum.

pag. 9. l. 23.

Perchè veggio, che bene spesso inciampa,
e che prende di grossissimi equivoci in
questa sua Critica.

Ha, ha, he!

Juven. „ Loripedem rectus derideat, „Ethiopem
sat. 2. „ albus.

„ Quis tulerit Gracchos de seditione que-
„ rentes.

Pseudothcologia Laderchiana.

pag. 10. l. 1.

Avendo voluto fin dalla prefazione darne
il saggio coll' Homœusson; ch' egli attri-
buisce agli Arriani; in vece di farne
Autori i Semiarriani, i quali benchè
proceduti dagli Arriani, come rivo dal
fonte, nientedimeno furono di varia setta
e d'ordine diversissimo.

„ O ad-

„ O admiranda atque sectanda doctrina! Quis dedignetur talem habere Doctorem? placet hic plaudere verbis D. Augustini. Auguror, o Eruditorum eruditissime, Laderchi, quamprimum te inter Primores Sorbonæ Socios cooptandum, immò & Cancellarii munere insigniter condecorandum, quò in celeberrimæ illius Universitatis acta hosce archetypos de rebus ad Theologiam sacramue Historiam spectantibus, nuper a te præscriptos canones, aureis characteribus describi jubeas: siquidem præter te, nemo hanc nobis loquendi æconomiam hucusque imposuit, qua vocem *Homousion* præ *Homousio* professos non *Arianos*, sed *Semiarianos* tantum appellandos esse magistrali tono nos docere dignaris. O quid perdidit (diceret hic Augustinus) qui te audire non potuit! Revera dolendum est, te ante tempora Athanasii, Eusebii, Hilarii, Basilii, utriusque Gregorii, Nyseni & Nazianzeni, Ambrosii, Hieronymi, Augustini, Socratis, Sozomeni, ceterorumque hominum, qui post Nicænâ Synodum de Ario ejusque hæresi scripsere, non vixisse; cum hi omnes, uno tantum Epiphanio excepto, inter indoctos, parumve eruditos per te recens-

*Lib. 2. de
Orig. ani-
ma cap. 9.*

*Lib. 4. con-
sul. oper.
Imp. c. 119.*

censendi veniant, quandoquidem asser-
 tores vocis *Homoeusion* non *Semiarianos*,
 sed *Arianos* una cum Capassio nomina-
 runt. Itane ergo eo procatissimæ insa-
 nia devenies, o Laderchi, ut dummodò
 Capassium proscindas, & præfatos Scri-
 ptiores proscindere non verearis? si ita
 furis, pro sua gloria reponet cum Au-
 gustino tibi Capassius: Cernis cum quibus
 tua maledicta sustineam? Cernis cum qui-
 bus mihi sit caussa communis? Quam nulla
 consideratione sobria pulsare calumniis &
 expugnare conaris? Cernis quam tibi per-
 niciosum sit tam horribile crimen objicere
 talibus: & quam mihi gloriosum crimen
 audire cum talibus? si cernis, cerne; &
 tandem tace.

Lib. I. c. 4.
 contra Ju-
 lianum.

XLVII.

Cæcitas Laderchiana.

pag. 10. l. 6.

Come lo può vedere nel dottissimo Cardinal
 d'Aguirre Tract. 4. de Sacrosanct. Trinitt.
 Myster. Menol. c. 28. disp. 55. sect. 3. n. 23.

Quid? Cardinalem Aguirrium in-
 tuz infantia consortem andes vocare?

O cæ-

O cæcitatem verè Laderchianam ! Mentiris , Laderchi , aut saltem legere nondum scis ; etenim Aguirrius pag. 76. in loco a te laudatò attertores vocis *Homoeusion* modò *Arianos* , modò *Semiarianos* indifferenter appellat ; quare & ipse cum Capassio inter indoctos per te adnumerandus venit .

XLVIII. & XLIX.

Supinitas Laderchiana .

Vide o Laderchi , quali & quanta ignorantia laboras . In præfato Aguirrii loco laudando bis misere lapsus es ; & *Menologium* pro *Monologio* apponens & unum cum altero ignoranter confundens , ac si *Kalendarium* & *Soliloquium* unum idemque essent : & numerum *viceſimum tertium* sectionis *tertiæ* pro numero *viceſimo octavo* oscitanter supineque appellans , cum sectio illa *tertia* a 28. numero tantum exordium desumat .

Naufragium Laderchianum .
 pag 10. l. 14.

Ma è tempo d'entrare nel mare magnum della di lui erudizione e profondo sapere .

Heu , Laderchi , te miserum ? vastissimo Ecclesiasticæ eruditionis Oceano te committere non expavescis ? Audi Persium , quàm ritè te moneat .

Sat. V. Tun' mare transilias ? Tibi torta cannabe fulto ,

Cæna sit in transtro ? Vejentanumque rubellum ,

Exhalet vapida læsum pice sessilis obba ?

Quid petis ?

Sine saltem me tecum de portu vela pandere , ut infames scopulos , Aroceraunia , indicem ; interimque dum navem largiter profuscque saburratam ascendes , & tibi & mihi prosperam faustamque navigationem Horatiano carmine adprecabor .

Sic nos diva potens Cypri ,

Sic fratres Helenæ , lucida sidera ,

Ventorumque regat pater

Obstrictis aliis , præter Japyga .

Dia-

Dialectice Laderchiana .

pag. 13. l. 25.

Egli , (cioè il P. Capassi) per provare che la persecuzione di Decio non cominciasse già nell' anno 249. secondo che asserisce nelle sue note il Padre Laderchi , ma bensì nell' anno 250. doppo aver domandato , chi fosse il primo , che ottenesse in Roma la palma del martirio in detta persecuzione , contro ogni regola di dialettica argomenta dal particolare all' universale con tre falsi supposti .

Hem , Laderchi , contrahe vela , en vorticem . Cedo , quid ais ? Capassium a parte ad totum esse argumentatum ? Nunquam , crede , quid hic tibi velis hariolari potui . Erat quæstio , quo anno persecutio Deciana incæpta fuisset . Tu ab aliquo universali , aliter , ac Capassius fecit , auspicandam putas . bene est . Ast indica , quæso , quale sit hoc ? Numquid in quæstionibus facti universum , quid reperitur cum singularibus necessario connexum , ex quo ad hæc ratio-

cinari possimus? Numquid a completa, integra, & universa persecutione, persecutionis initium per te est deducendum? O ridiculum caput! iterum cogor ut dicam: te esse animal, facile credam, at rationale, & discursivum nunquam. Quæ verò de tribus falsis suppositis subindè effutis, an revera falsa sint, ut ais, & a Capassio supposita, alio disceptabitur loco.

LII.

Acumen Laderchianuum.

pag. 14. l. 2.

Tutti abbagli provenutigli dal troppo amore, che egli porta alla perfezione, in guisa, che lo riduce a prendere l'imperfetto medesimo per il più, che perfetto.

3, Bellè, argutè, egregiè. O schema lepidissimam!

Plant. in 3, *At tu edepol sume laciniam; atque ab-*
Mercat. L. 1. 3, *sterge sudorem tibi.*

56.

Pædagogia Laderchiana .

pag. 14. l. 5.

Siccome gli è accaduto di fare in quelle parole de' nostri atti , che dicono ; Cælestis Regis milites per diversa tormenta ad coronam martyrii properarent , in cui prese il properarent , che l'è imperfetto , per il più che perfetto .

Testor , ac juro , Laderchi , lepidissime , statim ac ad hunc locum epistolæ tuæ perveni , me haud potuisse risui meo (ut Plautinè loquar) moderarier ; parumque absuit , quin præ cachinnis mediis distumperer . Ha , ha , he ! Vidi te nudius tertius instar Peti in Priscianum peccantis , inverecundas nates ferulæ morosissimi Sejani demisse & humiliter submittentem ; & nunc inopinatò velut unius noctis fungus erumpens , turgidus , immitis , totus rabie furens alter Orbilius Capassio acerrimè illudis , & illuso immisericorditer minitaris ? Patere saltem Martialis verbis me tibi gratarier .

Bellus Grammaticus, bellus es Historicus.

At cedo, quid ille peccavit? enormiter profectò ais: hæc actorum verba, *caelestis Regis milites per diversa tormenta ad coronam martyrii properarent*, Capassius laceravit, discerpsit, expurcavit, verbum illud imperfectum *properarent*, transformando, Italó sermone, in *plusquam perfectum*; ex quo lapsu, velut ex fonte, & primordiali radice omnes deinceps ejus errores pullularunt. Hæc ergo, o Laderchi, summa est totius tuæ in Capassium criminationis & compendium? Ita ais. O te miserum, immò miserrimum! Sepone ferulam, & manum submite tuam. Misereor tamen. Parcam; aures tantum, ut te peregrinum in grammatica palæstra & ineruditissimum erudiam; interim præbe. Quotiescumque verbum aliquod in *imperfecto* tempore prolatum, actionem denotat. (lubet enim scholasticis formulis te alloqui) conflatam ex pluribus partialibus sibi invicem succedentibus & discretis: tunc si quid actione illa jam incepta contigerit, actiones illæ partiales transactæ in *præteritum perfectum* aut *plusquam perfectum*, ob majorem rerum eo tempore sibi mutuo succedentium claritatem

tem & distinctionem , optimè transferri possunt & debent ; ac si quis diceret : *sæva mortalitate per Orbem grassante , Cicero Romam venit ; ritè & ad rem aptius exprimendam , Italice redderet . Quando Tullio venne a Roma , già per il Mondo molti erano morti . Ità cum in actis Crescianis legamus , Crescium venisse Florentiam , cum sævissima persecutio contra Christi famulos indicta , ubique fere terrarum desæviret , & celestis Regis milites per diversa tormenta ad coronam martyrii properarent , quis non videt ex his luculentissimè inferri , multos , antequam Crescius Florentiam concessisset , martyrium fuisse passos , adeoque optimè Capassium Italice reddidisse , quando Cresci venne a Firenze , già , quasi per il Mondo tutto molti avevano conseguita la palma del martirio ; ut exindè clarè & distinctè appareret Crescium in persecutione Deciana Martyrum non fuisse primum , sed ante eum quamplurimos jam martyrii palmam ubique fuisse consecutos , adeoque etiam Romæ ; ni tamen Urbem extra terrarum Orbem sitam velis ; cum potissimum ibi primum Decianæ persecutionis edictum fuerit promulgatum , ut infra ostendam ; proindeque*

cum in persecutione sub Decio Mosen cum aliis Cleri Romani Presbyteris Martyrum Romæ fuisse primores testimonium Cypriani invictissimè probet, & paulò antè Mosis incarcerationem, Fabianum Sanctissimum Papam martyrii palma insignitum fuisse argumenta ineluctabilia infra adducenda convincant, quis mentis iudiciiue defecati compos, præter te, audebit inficiari, Capassium ritè intulisse, Crescii martyrium anno 249. contingere non potuisse, cum Fabianum eorundem primorum primipilum anno tantum 250. passum fuisse manifestò constet. Odisti, non me latet, tantam rerum distinctionem, ut iis confusis, vim argumenti eluderet, & Crescium ante Fabianum martyrii gloria coronatum obtruderet; sed frustra, & incassum niteris. Crede mihi, operam ludis, & nugas agis. Et re vera quid non moliris, quem lapidem intantum relinquis, quas te in partes non versas, ut persecutionem Decianam anno 249. saltem alicubi inceptam evincas? Sed cum nequicquam te obtenturum prævideris, ne Critici Capassio antagonista tuo, gloriosum in tui dedecus occinerent epicinium, & te confectum,

fectum, contritum, in nihilum redactum subsannarent; potius quam veritati litare, (ò infelix ac putidissima astutia) voluisti ad subdola pudenda mendacia confugere. Forſan negas? en omnium oculis rem manifestam subi-

L I V.

Chronologia Laderchiana.

pag. 14. l. 15.

Ut Capſium doceas quo anno, mense quo & die (dolendum profecto est, te omiſſiſſe horas & momenta) incœperit, quibusve eſſe deſierit municipalis perſecutio Alexandrina, quæ Dionyſio Alexandrino teſte, Decianam anno integro anteverterat, nonnulla anecdotæ ac mirandæ Chronologiæ tuæ myſteria, nulli hûc uſque eruditorum cognita per integras decem paginas munificè largiterque reſerare voluisti. Quæcum a te, incomparabili prudentia, acroamatiſe nempe (ne fortasſe tam pretioſas margaritas ante porcos projicere videreris) hûc illûcque per tot paginas

ginas confusione maxima; oraculorum Delphicorum instar, fuerint dispersa; mihi in mentem venit, illa in unum colligere, & in brevem biennalem laterculum, quem *Laderchianum* exinde appello, chronologica serie disponere, ut universus Literatorum Orbis te veluti maximum temporum instauratorem suspiciat, admiretur, collaudet.

Laterculus Laderchianus.

<i>Anno Christi.</i>	<i>Mense.</i>	<i>Die.</i>	
248	Mar- tio.	26	Pascha, quo Dionysius Alexandrinus scripsit epistolam primam Paschalem. pag. 15. l. 7. & quo persecutio municipalis Alexandrina incepit. pag. 17. l. 6.
249	Apri- li.	15	Aliud Pascha, quo Dionysius alteram paschalem scripsit. p. 17. l. 4. & Persecutio municipalis esse desit. pag. 15. l. 8.
249	Julio.		Decius renunciatur Imperator. p. 19. l. 20.

Laderchi, en paucis meis multa tua. An non ad unguem? at audis modo illationes meas. Ergo ex te Dionysius erat Episcopus quando nondum erat Episcopus; & Decius erat Imperator cum nondum erat Imperator. Miraris? vis logisticè probem? exaudiam. Dionysius fuit electus in Episcopum Alexandrinum post Heraclium, die 4. vel 5. Decembris anni 248. ut fusè & accuratè probat ex Eusebio & Hieronymo Tillemontius in Dionysio art. 2. & in Heraclio in notis. Atqui ex te, si scripsit epistolam paschalem præcedente Martio, illo paschate erat Episcopus, cum solius Episcopi Alexandrini munus esset hujusmodi paschales epistolas scribere. Ergo ex te Dionysius erat Episcopus, quando revera non erat Episcopus. Modo ad Decium.

Edictum a Decio Imperatore contra Christianos promulgatum fuit, Dionysio teste irrefragabili, anno integro ab incepta persecutione municipali Alexandrina. Sed hæc, ex te, incæpit paschali die 26. Martii anni 248. ergo edictum Decii saltem promulgatum fuit altero subsequenti paschate 15. Aprilis 249. At ex te Decius nondum erat Impera-

perator, cum sequenti Julio tantum fuerit renunciatus. Ergo ex te Decius erat Imperator quando nondum erat Imperator.

Andistin, Laderchi magne, ex chronologia tua illationes meas? Vidistin ex illationibus meis chronologicas absurditates tuas? Extrica te his nodis, si potes: & ego interim dicam: ò bellum, & admirandum Chronologia Laderchiana fragmentum non cedro sed cepa & allio dignum!

Sed expedit, te propriis verbis loquentem, ne dicam insanientem audire, ut videaris quantum in Chronologica, & historica re sis versatus & eruditus; potissimum quo loci persecutionis Alexandrinæ principium & finem stabilire, & Antagonistam tuum docere satagis. Ita namque ais.

Magisterium Laderchianum .

pag. 14. l. 15.

Per ridurlo adunque nel dritto sentiere , non istimo , che vi sia migliore strada , quanto che di fargli conoscere colle sue medesime opinioni , e col testimonio de' SS. Padri da lui riportati , ch' egli è uscito fuori di cammino , e che Decio non cominciò altrimenti la sua persecuzione del 250. ma bensì del 249. il che provatogli , si verrà ad accorgere di tutti gli equivoci da se presi in questo primo capo della sua Critica .

Quid , o Laderchi , ais ? ipsamet opinione Capassiana commentum tuum vis illum docere ? Mirandum certè magisterium ! argumentis in contrariam partem retortis oppositam opinionem probari posse non semel audivimus ; sed opinione contraria , quæ in conclusione consistit , adversam alteram conclusionem stabiliri posse , nunc tantum per te mirabundi edocemur. Capassii opinio fuit , Fabianum primum omnium & consequen-

quenter ante Crescium, passum fuisse, & tu modò Capassium propria ejus opinione docere moliris, Fabianum ante Crescium non passum fuisse, nempe quia Fabianus ante Crescium passus fuit? O sectanda & admiranda doctrina, iterum repetam hìc cum D. Augustino, *quis talem ac tantum non dignetur habere doctorem!* At ulterius procedamus.

LVI.

Puerilitas Laderchiana.

pag. 14. l. 31.

Ma se avesse avuta la sofferenza di leggere oltre la sopranominata lettera scritta a Fabio Vescovo d' Antiocha, e riportata (come egli dice) da Eusebio nel lib. 6. della sua Istoria al cap. 41.

Ridiculum caput! nunquid si Capassius tacuisset, epistola illa ad Fabium, apud Eusebium libro & capite laudatis non extitisset? sed prosequamur.

Deli-

Delirium Laderchianum .

pag. 15. l. 1.

Ed avesse altresì letto Eusebio sopra la lettera scritta dal medesimo Santo la seconda volta agli Alessandrini, secondo la traduzione fattane dal Valesio al libro 7. cap. 20. e 21.

Perquàm appositè reponam tibi ea, quæ S. Augustinus lib. 1. cap. 5. contra Julianum scripsit. Audi sodes: Si le-
gisses, vel si lecta fideliter considerare vo-
luisses, numquam profectò de litteris ejus
ad offundendas nebulas ignorantibus ea, quæ
nihil ad quæstionem, quæ inter nos verti-
tur, pertinent, in his tuis libris posuisses.
O miram audaciam tuam? Quomodo
Capassius perlegere in Eusebio potuit
quod in Eusebio non est? Innuit quidem
libro & capitibus, a te citatis, Euse-
bius, Dionysium duas scripsisse episto-
las ad Alexandrinos, at illarum teno-
rem non retulit. Tu delire somniator
ea, quæ nec Eusebius retulit nec Diony-
sius scripsit, tanquam relata & scripta
refers,

refers & scribis . Sed iad retundendam magis audaciam tuam operæ pretium duco laudata Eusebii capita ex versione Valesii huc integræ afferre, ut quam mendax & fraudulentus sis omnes dignoscant . En caput 20. de epistolis heortasticis Dionysii inscriptum . Præter supradictas epistolas , idem Dionysius Paschales illas , quas habemus epistolas , tunc temporis conscripsit : encomia in illis & panegyricos sermones de Paschali festo contexens . Harum unam Flavio nuncupavit ; alteram Domitio ac Didymo , in qua probans festum Paschæ diem nonnisi post æquinoctium vernum celebrari oportere , octo annorum canonem publicavit . Aliam quoque epistolam ad compresbyteros Alexandrinæ ecclesiæ , itemque alias ad diversos scripsit epistolas , easque grassante adhuc persecutionis furore .

Audi modo caput 21.

Posthac pace vix dum restituta , Alexandriam regressus est . Verum cum seditio bellumque rursus illic exortum fuisset , adeo ut ipse universos ejus urbis fratres , utpote in alterutram seditionis partem distractos alloqui non posset , iterum ipso festo Paschæ ex urbe Alexandria tanquam extorris eos per literas alloquitur . Sane in
alte-

altera Paschali epistola, quam paulopost ad Hieracem, unum ex Ægypti episcopis exaravit, de seditione illa, quæ tunc temporis Alexandria commota est, mentionem facit his verbis &c. Huc usque Eusebius, qui deinceps fusè illam seditionem popularem, Dionysii verbis describit, quæ vel ob tyrannidem ab Æmiliano Alexandria, ut suspicatur Valesius in notis, vel ob Macriani contra Gallienum rebellionem, ut Pagius & Tillemontius volunt, suborta fuit, undecim post circiter annos saltem elapsos ab Alexandria contra Christianos persecutione excitata.

LVIII.

Ille&tamentum Laderchianum .

pag. 15. l. 4.

*Si averebbe sparaggiata la pena di rinver-
nirne di suo capo il principio, che il ter-
mine della medesima da chi attentamente
la legge.*

*Non valde curo superborum impe-
ratorumque judicia, (reponeret jure hic*

E

tibi

tibi Augustinus) qui similiter in legendos libros , atque in salutandos homines struunt. O stultissime Laderchi iterum nos intento animo ad legenda ea, quæ scripta non sunt vaserrimis tuis illectamentis provocas ?

LIX.

Paschata Laderchiana .

pag. 15. l. 7.

E sono le due Pasque .

Egregiè , Laderchi, egregiè ; unum nempe Pascha anni 248. quo persecutio illa municipalis Alexandrina contra Christianos incepit ; & alterum anni 249. quo desit , ut ex laterculo tuo Chronologico supra didicimus ; quando scilicet Dionysius erat Episcopus , & nondum erat Episcopus : & Decius erat Imperator & nondum erat Imperator . O inanissimum Paschale caput Laderchianum !

Anachronismus Laderchianus .

pag. 15. l. 8.

Nelle quali scrisse la prima in tempo della sua fuga, e l'altra, appena terminata detta persecuzione, a' medesimi Alessandriai.

Quot verba tot monstra. Epistola tua hæc, Laderchi, capitosissima Hydra errorum est. Vide an meritò id dixerim. Primò doces, epistolam illam *primam* ad Alexandrinos a Dionysio scriptam tempore quo Alexandria secessit, fugam àbriciens ob municipalem persecutionem exortam. Sed neque iueunte persecutione illam scripsisse, neque municipalis persecutionis tempore Dionysium secessisse, verum est. Nam, *prima* epistola illa, quam Eusebius c. 20. ut supra vidimus, retulit *non iueunte*, sed *grassante adhuc*, (non *municipali*, sed *Deciana*, secundum Valesium; vel *Valeriana* persecutione secundum Pagium & Tillemontium) scripta fuit, ut testatur expresse Eusebius. Item neque Dio-

E 2 nysius

nyfius municipalis persecutionis tempore Alexandria secessit, cum ipsemet Dionysius se eo tempore Alexandria comoratum disertè testetur in epist. ad Fabium, in qua relatis primùm Martyribus, Metra, Apollonia, & Serapione in ea passis, subdit. *Porro nusquam: non per viam publicam, non per angiportus incedere, aut noctu aut interdiu nobis licebat.* Se fugisse quidem, Deo mandante, non *municipali*, sed *Deciana universali* persecutione saviente, ultrò fatetur lib. 6. cap. 40. At tu susque deque omnia subvertens unam cum altera, puerili inscitia, misces & confundis.

LXI.

Prochronismus Laderchianus.

pag. & l. ut supra.

Itidem secundò desipis, asserendo primam illam ad Alexandrinos epistolam ab Eusebio cap. 20. lib. 7. relatam; fuisse anno 248. Philippo imperante; a Dionysio scriptam; cum post decennium a Philippo transactum, Valeriano Ecclesiam persequente, Dionysium extor-

torrem, & in Mareoticam præfecturam
relegatum, illam scripsisse Eusebius te-
statur.

LXII.

Metachronismus Laderchianus.

pag. & l. ut supra.

Tertio tandem monstrose falleris,
alteram ad Alexandrinos epistolam,
cap. 21. ab Eusebio indicatam; in festo
Paschali anno 249. scriptam; docens;
cum illam post annum 260. Valeriano a
Persis in captivitatem redacto; & pace
Ecclesiæ restituta; Dionysius Alexan-
driam regressus, ob seditionem popula-
rem inibi iterum exortam, velut extor-
ris; exaraverit; uti testatur Eusebius.
Et ne ulla de testimonio Eusebii tibi du-
bitatio subrepat, sume ad manum Euse-
bianum ex Valesii versione codicem edi-
tionis Parisiensis, & paginam 266. in-
quirit; videbisque, si oculos in fronte habes
capita xx. & xxj. a te laudata; inscripta
esse uncialibus literis in vertice pagine
sub Gallieno; indeque te ab Eusebii men-
te non unius mensis aut anni; sed de-

cennali intervallo in epochis epistolarum Paschalium Dionysianis statuendis, abesse comprehendes.

LXIII.

Decipulæ Laderchianæ.

pag. 15. l. 10.

Contra Eusebio, Niceforo, Pagi, ed altri.

Quis te adeo vecordem, effrontem, delirum credidisset, ut postquam anachronismis, prochronismis, & metachronismis circa laudatas Dionysianas epistolas, contra omnem historiarum veritatem, contra omnium Historicorum mentem execranda vafricie, ambagibusque dolosis nos fallere meditatus fueris; adhuc in testes & consortes tam ridiculæ tuæ inscitiae (ne solus desipere videreris) Eusebium, Nicephorum, Pagium, aliosque audacter appellares? O sycophantam sycophantarum meritò Principem egregium! Eusebius locis laudatis, Nicephorus lib. 6. cap. 18. & 19. Pagius tom. 1. pag. 250. num. 26. non sub Philippo, ut tu fatuè somnias, annis 248.

&c

& 249. sed sub Valeriano & Gallieno annis 259. & 260. scriptas easdem epistolas evincunt. Sed expedit, ut ipsissimis Pagii verbis te mendacissimum impostorem jugulem. Ea enim Valeriano & Gallieno (loquitur Pagius de epistola Dionysii ad Didymum & Domitium directa, quæ, ut vidimus, eodem anno, quo altera ad compresbyteros Alexandrinos fuit exarata) imperantibus scripta, ut testatur Nicephorus lib. 6. cap. 18. Dionysius Alexandrinus nondum pace a Gallieno Ecclesiis restituta, alias quoque de Paschate festo composuit epistolas, quarum unam quidem ad Flavianum dedit, aliam ad Dydimum, & Domitium. Imo ipsemet Eusebius lib. 7. cap. 20. idem manifestè insinuat, dum ait: præter supradictas epistolas idem Dionysius Paschales illas, quas habemus epistolas tunc temporis conscripsit. Ubi Eusebium de rebus imperante Gallieno gestis loqui certissimum. Hæc Pagius.

Hypothesis Laderchiana .

pag. 15. l. xj.

Ciò supposto qualche lo bramerei ora di sapere, si è .

Laderchi parumper siste . Si qualibet data hypothesis argutari tibi libet & lubet, cur non & mihi . Audi ergo attentè, Pone te esse grunniensem, nonne te esse porcum oportet? finge te mugientem, bovem statim te fatebere . Da tandem, te rudentem, onicantem, nunquid te Arcadicum negabis? Cedo, delectant ne te istæ illationes meæ? si ais: & tuæ me beant supra modum . At hæc obiter . Ad rem magis, & aptius erit tibi dicere cum D. Augustino lib. 2. de Ord. cap. 4. *Mentientes conclusiones, aut irrepentes paulatim, vel minuendo vel addendo in assensionem falsitatis, quis non metuat, quis non oderit?*

Stultiloquentia Laderchiana .

pag. 15. l. 12.

*Che il Padre Capassi avesse la bontà di dir-
mi , di qual' anno fosse la Pasqua , in cui
S. Dionisio scrisse la sua seconda lettera
agli Alessandrini ?*

Dicto citius ejus vice te expe-
diam . Eo anno id contigit , quo tu ova
Paschalia il pulcem , ut vulgo dicimus ,
convertisti . Scias , tuum hunc ex falsis
suppositis argumentandi modum adeo
stomachum & bilem mihi commovere :
ut te animal esse , nequaquam vero ra-
tionale , tertium dicere cogar . Quare ,
quidquid exinde de hujuscemodi Pa-
schatibus garries & effuties , flocci fa-
ciam , prorsusque surda aure , ut nugas
futiles contemnā , unice tuis erratis
mendaciis , imposturis , notandis & ca-
stigandis intentus .

Chi-

Chimeræ Laderchianæ . 13

pag. 15. l. 26.

Si prova anche ciò con i di lui medesimi principi , mercè che avendo la persecuzione popolare preceduto quella di Decio un anno intero , se terminò la medesima popolare nel 250. come egli dice .

Ohe Laderchi ! Capassium ais trahere , persecutionem municipalem Alexandrinam usque ad annum 250. perdurasse ? sed quo loci , qua pagina , qua linea , quibus verbis id Capassius tradidit ? indica amabo ; & si indicabis , eris mihi magnus Apollo . At moraris ? files adhuc ? Ah impostorem nequissimum , Chimeræ , hippocentauri , hircocervi , & mera phantasmata hæc sunt distorti perversique judicii tui . Capassius cum Dionysio illam municipalem persecutionem anno integro antevertisse Decianam , non verò integrum annum perdurasse , ut tu insulsiſſimè comminisceris , scripsit . Illo etenim anno , primùm persecutio municipalis Alexandrina Christiana-

75
stianos exercuit. Postmodum bellum ci- *Euf. lib. 6. cap. 41.*
vile (sunt verba Dionysii) Alexandrinos
excipiens, crudelitatem, qua in nostros graf-
fati fuerant, in ipsos mutuo convertit; &
tandem anno exacto Decius indicta per-
secutione in unversos Christi fideles
ubique terrarum furibundus saevit.

LXVII.

Discordia Laderchiana.

pag. 16. l. 5.

Ma in qualunque modo si prenda di questi
due sempre S. Metra, che morì alli 31.
di Gennaro dell' anno 249.

Siste, gradum, Laderchi, siste.
Nuper pag. 15. l. 7. ut ex laterculo tuo
chronologico apparet, nos bellè docui-
sti, Alexandrinæ persecutionis exordium
in diem Paschalem 26. Martii anni 248.
incidisse; & modò S. Metram, qui fuit,
Dionysio teste apud Eusebium lib. 6.
cap. 41. omnium in ea persecutione pri-
mus abreptus & occisus, objisse fateris
die 31. Januarii anno 249. At Laderchi,
a 26. Martii anni 248. ad diem 31. Ja-
nuar-

nuarii subsequenti anni 249. interja-
cent menses decem. Num, ex te, toto
illo longo temporis spatio sæviit perfe-
cutio, sed incruenta, innoxia, evani-
da, futilis? Num placidis cojerunt im-
mitia, serpentes avibus, geminati fue-
runt, tigribus agni? Vah! hæ ægri som-
nia sunt & delirantis cerebri intemperiz.

LXVIII.

Argumentatio Laderchiana.

pag. 17. l. 2.

Onde è voglia, è non voglia, è sforzato a
dire, essere stata la Pasqua, in cui scrisse
S. Dionisio la seconda lettera agli Ales-
sandrinii, quella del 249. che cadde alli
15. d'Aprile, e che si frappose tra l'una
e l'altra persecuzione, il di cui principio
di necessità dovette essere nell'anno di pri-
ma 248. In evidenza di che, veggia egli
nel Codice di Giustiniano lib. 4. tit. 16. la
legge 2. de hæ. act. fatta da Decio in
data delli 19. d'Ottobre dell'anno 249.

Posteriorem ad Alexandrinos epi-
stolam Paschate anni 249. a Dionysio
scri-

77
scriptam fuisse pro certò inde deducis ,
quòd in Codice Justinianæo lib.4. tit.16.
habeatur lex Decio imperante data . At
quo dialectico canone illud ex hoc , ac
si esset utrumque inter se connexum , in-
tuleris , nemo videt ; nec meherclè vi-
surus est unquam , ni tu hanc novam ex
disparatis arguendi legem , pro tuo im-
perio , nobis imponas : Expende quæso
Laderchi mi , quam lepida sit hæc tua
illatio . Audi : *Decius 19. Octobris an-
ni 249. legem statuit de hereditariis actio-
nibus : ergo Dionysius Episcopus Alexan-
drinus 15. Aprilis anni 249. secundam
scripsit epistolam ad suos compresbyteros
Alexandrinus . O dialecticam verè mi-
randam ! O argumentandi artem supra
modum lepidam & festivam !*

LXIX.

Arithmetica Laderchiana.

pag.17. l.16.

*E che ciò sia la verità , basterà , in confer-
ma di quanto hò detto , il testimonio di
Sulpizio Severo , il quale parlando delle
persecuzioni generali , così dice nel libro
secon-*

secondo, Severo imperante Christianorum vexatio fuit: interjectis deinde annis octo & triginta, pax Christianis fuit: nisi quod medio tempore Maximinus nonnullos Ecclesiarum Clericos vexavit. Severo mori alli 4. di Febbrajo dell' anno 211. alli quali aggiunti gli anni 38. vengono a fare il numero di 249: in cui cominciò l'Imperio di Decio.

Tibi gratulor eximie calculator Laderchi. Sejani calculus mirum in modum calculatoriae artis te peritum reddidit. At cave sis, ne in hac tua computatione nimium rigidus & scrupulosus esse velis: siquidem si nihil rigoris relaxaveris, te poenitebit quamprimum; cum inde sequatur, persecutionem Decianam incœpisse Decio, ex te, nondum imperante. Vide, an res ita sit. Severus Imperator fatis concessit die 4. Februarii anno 211. His adde triginta octo annos, ex Sulpicio, interjectos usque ad Decianam persecutionem, & colliges Decii persecutionem incœpisse die quarta Februarii anni 249. Atqui Decius, ex te, nondum erat Imperator, cum illum pag. 19. l. 20. Imperii habenas sumpsisse

psisse dicas mense Julio anno 249. ergo
 ex hoc tuo severo calculo, quid contra
 te sequatur jam vides. Forfan ad angu-
 stias redactus, a calculi severitate rece-
 dere vis, dicendo Sulpicium triginta
 & octo annos crassiori numerandi modo
 computasse, adeoque sex alios menses
 addititios subintelligendos esse? At si id
 dicis, cur etiam Capassio alios insuper
 quatuor superaddere, & ad crassitiem
 Sulpiciani calculi confugere non licebit?
 Vides jam, hoc tuum argumentum cal-
 culatorium, cui ut invictissimo fidebas,
 quam tenue, quam futile sit, & elumbe?
 Sed quid, si Sulpicium Severum, quem
 tu pro Deciana persecutione anno 249.
 ineunda in subsidium advocasti, Capas-
 sio illam anno 250. exordiendam censen-
 ti, suffragantem & adstipulantem ada-
 muissim demonstravero? Audi fodes. Sul-
 picius a Severiana ad Decianam perse-
 cutionem annos *triginta & octo* excur-
 risse ait: at Severianam integrum fere
 annum post mortem Severi usque ad ini-
 tium anni 212. imperantibus Caracalla
 & Geta Severi filiis, perdurasse: quæ
 Severiana adhuc nuncupata fuit, quod
 Severo mandante indicta fuisset, ex li-
 bro Tertulliani ad Scapulam, ut laculen-
 tissi-

tissimè probant, Petrus Possinus in notis ad Acta SS. Perpetuæ & Felicitatis, Tillemontius in Severo; & Theodericus Ruinartus, quem, tu indoctissimus licet, jure ac merito eruditissimum in hac tua epistola appellas, idem docet in præfatione ad Acta sincera Martyrum pag. 47. Itaque si ad annum 212. ineuntem adjeceris triginta octo, colliges annum 250. ineuntem, quo ex Capassio Deciana persecutio incæpit. Vide quam exactè, quam ad unguem Sulpicius suo calculo non tibi, sed Capassio adstipuel-
tur? Quare sine, tibi cum Plauto Capassium de Sulpicio sibi inffragante dicere

*In Psend.
ll. 2. 6.*

Tace, tace: meus est hic homo.

LXX.

Phylacteria Laderchiana.

pag. 17. l. 30.

S'aggiunge a tutto questo, che fanno via più manifesta la nostra sentenza gl' Atti più sinceri de' Martiri, che patirono sotto di Decio l'anno 249. e principio di Gennaro susseguente, usciti fuori per ope-

opera de' Letterati di Francia, ed estratti da' Codicj antichissimi, e duplicati, sì della celebre Biblioteca Colbertina, come del Monastero di S. Germano a Pragit, e d' altri celebri archivj di quell' erudita Nazione.

Tace, verbosissime P. Jacobe, tace. Jam habeo te. Quid hic nobis hisce tuis verborum strophadibus & phylacteriis os sublinere moliris? cur acta sincera Martyrum ab eruditissimo P. Ruinartho in unum collecta clarè & aperte non indicas; sed tot tantisque circumlocutionibus illa subtegere conaris, & reticendo Authoris nomen & Monasterium S. Germani a Pragit pro a Pratis ridicule & corruptissime pronunciando? Id forsanco animo agis, ne Lector illum confusus, te mendacii fraudisque convictum deprehendat? ita profecto est. Nam tot Martyrum, quos inibi sub Decio passos legimus, ne vel unus anno 249. ut tu tuo de more nugaris, sed omnes vel 250. vel 251. subisse martyrjū dicuntur.

Incogitantia Laderchiana .

pag. 18. l. 4.

E quel che più importa , e che arrecherà maggior ammirazione al P. Capassi , sarà il leggere presso i Critici dell' ultimo secolo nell' Istoria Cronologica de' Vescovi Gerolositani , che il famoso S. Alessandria morì in carcere sotto Decio , appunto l' anno 249.

Transversam mentem tibi omnino esse penè juratus adfirmo . Inter tot Scriptores , qui de Alexandri Hierolymitani obitu tractarunt , neminem ex Criticis ultimi seculi , quos fraudulentissime appellas , reperire potuisti , præter unum Papebrochium , quem , licet incuria quadam lapsus , pro te abripis , & in imperitiæ tuæ subsidium adsciscis ; ac si per te , verum certumque esset id omne , quod ab aliquo jure vel injuria , rectè vel minus fuerit affirmatum . At contra Viri emunctæ naris , ut supra te monui contemnunt cum Baronio quicquid a recentiori authore de rebus antiquis sine ali-

cujus

cujus vetustioris testimonio profertur. Alexandrum autem non anno 249. sed anno 251. obijisse argumenta ineluctabilia ex vetustis monumentis eruta suadent. Etenim S. Dionysius Alexandrinus, cujus testimonium, ut authoris synchroni extra omnem aleam esse debet, scripsit Imperante Gallo epistolam ad Cornelium Papam, ab Eusebio lib. 6. cap. 46. relata, in qua ei nuncium dat de beato exitu S. Alexandri; adeoque Alexandrini paulo ante obijisse credibile est, cum post biennium a morte alicujus elapsum; nuncium feralem per epistolas fuisse datum, nemo sanæ mentis (si te excipiamus) facile credat. Cornelium autem in Pontificem electum fuisse die 4. Junii anno 251. solidè ex Cypriani epistolis demonstrant Pearsonius in Annalibus Cyprianicis, Pagius ad annum 251. num. 19. & Tillemontius in Cornelio. Itaque prope illud tempus a Dionysio epistolam illam scriptam fuisse, & mortem Alexandri paulo ante contigisse, adeoque non anno 249. & in principio Imperii Deciani, sed anno 251. statuendum est: quod & tu, o Laderchi, facile dignoscere potuisses, si mortem Alexandri desinente Imperio Deciano ab-

Eusebio relatam advertisses. Hinc Ruinartus doctissimus & eruditissimus a te iure merito dictus (quod unum verè in tot mendaciis pronunciaſti) in suo opere de Actis sinceris pag. 119. n. 12. hæc ait. *Alexandri martyrium sub Decio Imperatore consummatum fuisse unanimi consensu tradunt omnes superius laudati auctores. Id ad annum 252. refert Eusebius in Chronico; Bollandiani verò ad diem 18. Martii ipsum ad annum 250. consignant; & Papebrochius in Historia chronologica episcoporum Ierosolymitanorum ad annum 249. Nos autem media incidentes via, Alexandrum circa anni 251. finem in carcere obijſſe existimamus.*

LXXII.

Schisma Laderchianum.

pag. 18. l. 8.

La di cui festa per tal motivo si celebra presso i Greci sotto li 12. di Dicembre.
Quid? Laderchi? quid? festum?
S. Alexandria Græcis celebrari, ais, die xij. Decembris, eo quod anno 249.

pro

pro Christo gloriose occubuit? at, cedo, quænam connexio est intet subire martyrium anno 249. & festum recoli die xij. Decembris? Nunquid apud Græcos Sancti, qui in eorum menæis sunt consignati, omnes anno 249. objere; aut è contra; qui eo anno 249. passi sunt, omnes die 12. Decembris passi sunt? horum alterutrum tibi, ò Laderchi, præligendum est, si tuam illam causalem, subsistere velis. Quod tamen quomodo id facere possis, non video, ni tecum velis pugnam inire & mente inconstantem te palam ostendere; quandoquidem ex te jamjam infra audiemus, Babylam passum anno 249. & ejus festum non xij. Decembris, sed 4. Septembris celebrari. Ad hæc quid inquires, si hoc tuo met argumentandi canone S. Alexandrum non anno 249. sed alio ex Decianis passum contra te, fuisse, convincam. Audi an recte. Ideo ex te Alexandri memoria die xij. Decembris a Græcis recolitur, quòd anno 249. pro Christo occubuit. Atqui apud Latinos ejus memoria non 12. Decembris, sed 18. Martii in omnibus Martyrologiis recolenda signatur: ergo penes Latinorum sententiam Alexandri martyrium non anno 249.

contigit . En , ò Laderchi , argumentum ex tuis principiis deductum . Quid ergo reponis ? Nunquid ut tuo cervicosus infistas errore , mavis , repudio ab Ecclesia Latina facto , Græcanicæ te adscribere , quam illum respuere ? Id te certo facturum non dubito , cum duræ cervicis sis , errorumque tuorum quammaximè tenax , & in opinando a viris doctis schismata sæpissimè confles .

LXXIII.

Ratiocinatio Laderchiana .

pag. 18. l. 10.

Che i medesimi Greci facciano commemorazione di S. Babila Vescovo Antiocheno nel principio di Settembre (il quale secondo tutti gl' Istoric Ecclesiastici morì nel primo impeto della persecuzione di Decio) perciò riportato da S. Epifanio nel libro de Pond. & Mens. prima Martire di S. Fabiano .

Hic itidem , ò Laderchi , te gracificantem audimus . Tibi profectò græcari , oportet volupe sit . Nunquid , ut cum

Plau-

Plauto in *Asinaria* te alloquar, nos etiam
 græca fide mercari moliris? certè falle-
 ris, & incassum agis. Nos Latini sumus,
 & cum Latinis natalitium Babylæ diem
 24. Januarii recolentibus opinari gloria-
 mur. Tu verò græcissā quantum tibi li-
 bet & lubet, immò & schismaticus esto,
 si itā velis. At si prudentior factus te
 schismaticum audire pudet, & Latinæ
 Ecclesiæ restituendum te velis, cum Ca-
 passio sentire cogeris & persecutionem
 Decianam mense Januatio anno 250. in-
 cæpisse, & Fabianum quatuor dies ante
 Babylam passum esse. Sed quid tandem
 dicendum de lepidissimo illo tuo ratio-
 cinio, quo nobis suadere niteris, Mar-
 tyrem Babylam *omnium Historiographo-
 rum Ecclesiæ consensu primo Decianæ perse-
 cutionis impetu occubuisse, eo quod (o ar-
 gumentum re vera festiuium!) S. Epi-
 phanins in lib. de Pond. & Mens. Babylæ
 primum, deinde Fabiani mentionem fecit?*
 Nonne hæc, Laderchi, ipsissima sunt ver-
 ba tua latinè, si sapis reddita? Annuis-
 Euge, bene est: ergo (consequens qua-
 so adverte) sententia tua, Eusebius &
 Hieronymus non erunt Scriptores Eccle-
 siastici, cum eorum primus lib. 6. Eccl.
 hist. cap. 39. & alter in catalogo cap. 54.

Fabiani martyrium martyrio Babylæ præponant . Item ex eorundem Scriptorum albo expungendi venient Ufuardus, Ado, Beda, Molanus, Bellinus, Baronius, cæterique Latini Martyrologi, Fabianum decimo tertio, Babylam autem nono Kalendas Februarii, adeoque quadriduo post Fabianum, passum referentes . Tandem nedum expungendi, sed ad Gemonias amandandi erunt Philostorgius, Suidas, Anthologion a Clemente VIII. approbatum, acta tria S. Babylæ a Bollando relata, Authoresque ex recentioribus quamplurimi, Babylam, sub Numeriano, triginta quatuor saltem annis post Fabianum martyrii palmam consecutum docentes . Viden, P. Jacobe Laderchi, omnium Ecclesiæ historicorum imperitissime, quò tuæ te ducunt ratiocinationes ? Viden, quàm illotis manibus & mente non sana ista, pertractes ? At id nec vides, nec spes affulget ullà, te unquam visurum, cum Iolio victites & in Cimмериis tenebris habites . Quare nil mirum, si tam miserè & crebro cæspites, & labaris .

Pro-

Procacitas Laderchiana .

pag. 18. l. 15.

Che li SS. Luciano , e Marciano , e Compagni morissero parimente nel medesimo anno 249. come attesta il Calendario Spagnolo , e che altre memorie antichissime di Chiese particolari facciano commemorazione di altri SS. Martiri , sì nel principio di Gennajo del 250. come negli ultimi mesi dell' anno precedente .

O mentitorem procacissimum! adeo ne perfriçtissimæ frontis es & projectissimæ temeritatis ut semper & palam mentiri non te pudeat? Quo ausu Kalendarium Hispanicum in tuæ dementiæ subsidium vocas, si in eo hæc de præfatis Sanctis ad verbum leguntur: Sic complentes venerabiles Martyres agonem suum, passi sunt vij. Kal. Novembris anno Domini 252. sub Decio Imperatore agente Sabino Proconsule? Num credis homines adeo rudes, ignaros, imperitosque, ut tua hæc callidissima mendacia deprehendere non valeant? O procacitatem mi-
rum

rum in modum execrandam ! Sed quid subinde de ceteris Ecclesiis , quas nullo signatas nomine in tui delirii testes appellare non vereris ? Nunquid adeò bonæ fidei te apud nos esse putas , ut tibi tuisque testibus , licet innominatis , certam tamen indubitataque fidem præbere debeamus ? Si id credis , quamplurimum mehercle falleris , & a vero longissimè aberras , dicente Tullio lib. 2. de Divinit. *Mendaci homini ne verum quidem credere solemus .*

L X X V.

Malitia Laderchiana .

pag. 18. l. 20.

Così parimente sotto la medesima fuggi S. Paolo primo Eremita nell' anno 249. come riportano l'erudito Bollando , ed Eschenio , impaurito dall' acerbità de' tormenti , che si davano in essa .

Iterum de more egregie mentiris , Reverende Pater Jacobe . Bollandum & Henschenium , quem tu *Eschenium* & alibi *Eschennium* corruptè vocas , non anno

anno 249. Paulum fugam arripuisse pro certo ajunt ; sed vel anno 249. vel 250. in Eremum secessisse dubitantes dicunt . Præterea apud Bollandistas tom.1. Januarii pag.603. & 604. refertur vita S. Pauli a S. Hieronymo latine versa, in qua legimus Paulum secessisse tempore Cornelii Papæ ; adeoque anno 251. cum eo tantum anno Cornelium in Papam fuisse electum te supra docuerimus . Audisti ergo , fraudulentissime Laderchi, lutulentissima hæc mendacia tua ? Certè vix ac ne vix oculis meis credidi ; cum hæc a te typis data perlegèrem . Ecastor tibi persuasisti , in Urbe & Orbe neminem fore de tua falsissima dubitaturum fide ; aut omnes esse Bubalos , Asinos , impotes has tuas imposturas deprehendere . Si enim aliter sensisses, tam splendide mentiri fortasse non ausus fuisses .

I. XXVI.

Triumphus Laderchianus .

pag. 18. pl. 24.

Provatosi dunque a bastanza , che Decio cominciassse la sua persecuzione nell' anno 249. secondo , che dicono le nate de' nostri

nostri Atti ; è facil cosa il fargli conoscere ; che non fosse S. Fabiano Papa il primo Martire di essa , e che prima della sua morte , cominciassse la di lui persecuzione , contro il detto da se .

Vicisti tandem , o invictissime Laderchi , vicisti . En cedo tibi ad tuos devotum pedes . Capasium hostem contritum , devictum , colla oneratum catenis . Eja capite coronato lauro , vestus curru inaurato , praeunte senatu , in plaudentem Urbem per triumphalem portam ingreditor . Capitolium gloriosus ascendito , & Jovi Opt. Max. non aurum , sed prae grande Arcadicum jumentum , tui symbolum , mactato ; indeque domum reversus , triumphali cena opipare munificeque parata , nos tecum epulari dignare ; ut inter fercula & cyathos millies Jò triumphes tibi acclamemus , nestoreosque adprecemur annos . Nam etsi astu , mendaciis , dolis , fraudibusque deviceris Antagonistam tuum , semper tamen modo quolibet sit parta victoria , sua laude digna est , Italo canente Poeta .

Vincasi per fortuna , o per inganno .

Il vincere sempre fu laudabil cosa .

Nothia

Nothia Laderchiana .

pag. 18. l. 29.

tenendone per legitima conseguenza, che
essendovi stati Martiri sotto di lui nel Di-
cembre del 249. ed in altri mesi anteriori,
come si è detto fin' ora, non fu egli
altrimenti il prima; e che prima della
sua morte era incominciata la persecu-
zione.

Filios qui secundum legem nascuntur,
legitimos esse & vocari, omnia jura
clamant; & legitima dicitur uxor, quæ
lege & instituto majorum nupsit; dicen-
te Martiali lib. 5. epigr. 76.

*Qua legis causa nupsit tibi Lalia, Quinte,
Uxorem potes hanc dicere legitimam.*

Quo ergo jure, o Laderchi, confe-
cutionem contra omnem legem ex spu-
riis, falsis, nothisque ductam principiis,
legitimam jactas? Cum consequens aliquod
falsum sit, illud cujus id consequens sit,
non posse esse verum, Tullius nos docuit
lib. 4. de Finibus, Tu verò totus ex frau-
de & mendacio compositus ex falsis ve-
rum,

rum, & ex nothis legitimum consecutum
jactas. Audis tamen quo pacto ex ve-
ris certisque principiis legitima conse-
cutio inferatur. Quoties in serie quali-
bet rerum successiva quis ante unam rem
non invenit contigisse aliam, illam, velit
nolit, jure dicet in tali serie contigisse
primam. Sed tu, ò Laderchi, hucusque
non reperisti Martyrum aliquem ante
Fabianum passum: ergo velis nolis illum
jure cogeris dicere primum. Audi & alte-
rati: *Improbi hominis est mendacio aliquem
velle fallere*, ait Cicero pro Muræna.
Atqui tu, ò Laderchi, tot mendaciis nos
fallere voluisti. Consecutionem tibi in-
sufurrabit in aures, uti summularum re-
gulis nuper instructus; Polydorus ille
tuus.

LXXVIII.

Encyclopædia Laderchiana.

pag. 19. l. 3.

Tutto il male è provenuto a esso Padre dall'
aver detto, che tutti gli Scrittori Ecele-
siastici sino a' dì nostri, sieno convenuti,
come in cosa certissima, ed indubitata,
esse-

essere stato S. Fabiano Papa il primo de' Martiri sotto Decio ; e dall' essersi troppo avanzato in questo , gli è accaduto , che abbia equivocato nella lettera di S. Cipriano , mentre ne gli antichi Martirologj , nè il libro de' Romani Pontefici , nè la Cronica di S. Damaso , nè il Catalogo del Bucherio , nè Eusebio , Lattanzio , Orosio , Panvino , Baronio , Ciacconio , Vittorelli , Oldoino , Platina , Baldini , Brietio , Carriere , Pearson , Pagi , com' altri , fanno di ciò alcuna questione .

Papæ ! Certissimè , reverende P. Jacobe , homo encyclopædicus . Nullum omnino doctrinæ genus esse credo , in quo non sis exquisitè versatus , dum quicquid unquam eruditionis ab egregiis auctoribus repertum ac traditum fuit , id universum tu unus absolute perceptum cognitumque habes . O quot præstantissimos auctores uno oris hiatu in medium pro te contra Capassium protulisti ? At bona fide mecum agas , per quicquid sanctum est , precor ; dic mihi , Auctores , quos jam laudasti , revera legisti ne unquam ? Profecto , te illos nec a limine salutasse ut juratus etiam affirmem , rationibus inducor eviden-

tissi-

tissimis . Nam cui suadebis te legisse aut a longe vidisse & librum Romanorum Pontificum & S. Damasi Chronicon , si unum ab altero , tanquam *duo diversorum Auctorum opera* distinguis , cum reapse *unum* idemque opus sint , nomine , non re diversa? Secundò itidem quis unquam a te lectum credet nedum præfatum Damasi chronicon , verùm Eusebium & Bucherii catalogum , & Ciaconium , adeoque & cum Ciaconio Victorellum , Oldoinum , Platinam , Pearsonium , Pagium a te laudatos , si omnes hi cum Capassio sentiunt , Fabianum omnium Martyrum in persecutione Deciana fuisse *primum* , eo ipso ac dicunt Moſen & Maximum , Cleri Romani Presbyteros , illius persecutionis dictos a Cypriano *Primores* , paulo post Fabiani martyrium , in carcerem fuisse missos? At qua fronte , Capassio , Fabianum , in persecutione Deciana *Primorum* Martyrum fuisse *principium* asserenti , Baronium audes opponere ; cum Baronius tom. 2. Annalium ad annum 253. pag. 392. editionis Romanæ , fædere cum Capassio inito , contra te marte pugnet aperto ? leges , & si legere non potis es , aures saltem velle , & subaudi ; Cum omnium consensione con-

flet

*stet ipso Decii Imperatoris ingressu persecu-
tionem ab eo in Christianos, constatam eaque
confestim Fabianum Papam sublatum. Au-
distin, o Laderchi, illa verba. Cum om-
nium consensione constet; audistin, confe-
stim Fabianum Papam sublatum? Hæc non
Antagonistæ tui, sed Baronii, velis no-
lis, verba sunt; non pro te, sed contra
te Capassianam sententiam examussim
delineantia.*

Ceterum, quis, te uno excepto, adeo aut delirus, aut cervicosus occurreret, qui ineluctabilibus argumentis ex SS. Cypriano, & Dionysio erutis, & Capassio in medium productis pacato animo, riteque perpensis, martyrii *primatum* Fabiano in persecutione Deciana in posterum velit tecum subripere? Nonne id ipsum confirmant & edictum Decii a Bernardo Medonio in miscellaneis anno 1664. Tolosæ editis, vulgatum; & ejusdem Decii odium in summum Sacerdotem Romanum plusquam Vatinianum? Edictum per Senatus consultum, formatum apparet. Quis ergo Romæ *primum*, & deinceps in ceteris Romani Imperii provinciis promulgatum, & executioni mandatum inficiabitur? Episcopo Romano potissimum fuisse Decium

inensum testatur S. Cyprianus in epistola ad Antonianum; in qua ait, Decium solitum dicere, multò patientius & tolerabilius audire & levare adversus se æmulum Principem, quàm constitui Romæ Dei Sacerdotem. Itaque in Fabianum primò & confestim Decium sævisse, quis præter te negare audebit? Intellexistin, P. Jacobe, quid Baronius, & cum Baronio Capassius dixerit? Si non vis intelligere, aut si te fingis non intelligere, noli obstrepere volentibus & valentibus intelligere, monet te Augustinus lib. 4. con. Jul. cap. 46.

LXXIX. & LXXX.

Scholastica Laderchiana.

pag. 19. l. 15.

Deve dunque egli sapere, che Decio tantosto, che fu assunto all' Imperio (il che avvenne secondo il Pagi, Sehelestrat, il Pearson, ed altri celebri Autori, e secondo il già da me provato di sopra circa il mese di Luglio dell' anno 249.)

Gradum parumper siste, o Laderchi. Quid hic nos doces, o magne Animalium

naliū Ecclesiæ parentis pronepos? Pa-
 gium, Schelestratium, Pearsonium,
 aliosque celebres Auctores sentire, De-
 cium fuisse ad Imperium assumptum
 mense Julio; idipsumque a te supra fuisse
 probatum? At quo loci quæso ex supra
 a te allatis id nos docuisti? profecto nus-
 quam hucusque me audivisse memini
 tuum hoc tam insigne magistrale docu-
 mentum. Pagina 17. l. 8. tantum in me-
 dium te protulisse recordor, quandam
 legem a Decio 19. Octobris anni 249.
 datam. Nunquid ex hac lege te proba-
 tum venisse contendis, Decium jam præ-
 cedenti Julio mense fuisse Imperatorem?
 At, quæ connexio ex te est, inter hoc
 antecedens & consequens; *Decius legem
 dedit 19. mensis Octobris anni 249. ergo
 Decius fuit Imperator mense Julio ejusdem
 anni 249.* Inter Julium & Octobrem tri-
 mestrē intervenit intervallum: num pu-
 tas Romanos Imperatores post tres tan-
 tum menses ab Imperio assumpto elapsos
 Legislatorum munus obire potuisse? at
 obstat in contrarium Justinianus Co-
 dex, in quo innumeræ visuntur leges ab
 Imperatoribus statim ab assumpto Im-
 perio promulgatæ. Præterea si Justinia-
 no Codici fides præstanda est; inter

decimam quintam ; & undevicesimam diem mensis Octobris anni 249. initium Deciani Imperii erit statuendum ; siquidem lib.6. ejusdem Codicis tit.36. refertur lex. 2. Idibus Octobris sub Philippis data Æmiliano & Aquilino Coss. hoc est anno 249. adeoque Philippos mense Octobri anni 249. adhuc imperasse patet. Viden, Laderchi, in quas ambages, in quas errorum strophadas te isthæc conjecit chronologia tua. Crede mihi, Asinus ad lyram videris, cum ista pertractas. Quare si te ad historiam natum non sentis, eruditorum turbæ noli te immiscere ; & si tibi pruriunt digiti, nec calamus otiosi velis, Sermones, Præfationes, Responsorialia, Biblicos centones scribito : quidvis aliud præter historias ; ut te quondam amicè monuit festivus ille Scianus. At quod mihi in te bilem & indignationem movet potissimum est, nullam sine mendacio in hoc tuo responso duci a te lineam. In sponsores, de assumpto a Decio Imperio Julio mense, Schelestratium præ ceteris & Pearsonium adsciscis. Sed Schelestratius nec verbum de mense quo Decianum Imperium incepit, habet ; & Pearsonius in *Annalibus Cyprianicis* ad anno 249. n. 82

tibi

tibi omninò adversarur ; dicens . *Unde
mense Septembri ineunte Decius . se Impera-
torem , & Consulem renunciavit . At ad
alia progrediamur .*

LXXXI.

Testimonia Laderchiana .

pag. 19. l. 21.

*Decio fece altresì pubblicare l'Editto , con-
forme attestano li Scrittori Ecclesiastici ,
e tra gli altri il Baronio l'anno 253.
num. 12. Eusebio lib. 6. cap. 34. Orosio l. 7.
cap. 21. Lattanzio de Mortibus Persecu-
torum cap. 4. S. Dionisio Alessandrino
presso Eusebio nel med. lib. al cap. 41. se-
condo Valesio , ammettendo tutt' essi uni-
tamente alla publicazion dell' editto la
di lui esecuzione con incredibili stragi de'
Cristiani d'ogni sesso , e condizione .*

*Iterum hinc tuo de more mentiris ,
mendacissime Laderchi , & perpetuò ca-
tenam mendaciorum cudis . Ex testibus
a te laudatis nemo tecum sentit . Diony-
sius tantum de edicto mentionem facit ,
cujus verba referre oportet , ut quantum*

ab eo longe aberres, & tecum ipse hallucineris, agnoscas. *Sed continuo imperii illius erga nos benignissimi (nempe Philipporum) mutatio (scilicet in Decianum) nunciata est; & gravissimus nobis minarum terror intentabatur.* (& post interpunctionem subdit) *Jamque aderat edictum.* Ex quibus Dionysii verbis attentè consideratis, luculenter apparet, Decium non statim emisisse edictum, sed primùm terrores & minas intentasse, & deinde edixisse, ut verè observat Pearsonius. Illa namque verba post interpunctionem sequentia, *Jamque aderat edictum*, non indicant edictum emissum, simul ac fuit nunciata mutatio Imperii, sed quasi præ foribus, & jamjam emitendum. Etenim adverbium *Jam*, ut infra te docebo, rem imminentem, properantem, & proximè eventuram, speciatim quando interpunctionem subsequitur, denotat. Eusebius autem Lactantius, & Orosius asserunt quidem Decium statim Christianis infensum, at num minis, vel edicto primùm, silent omninò; & si non siluissent, eorum auctoritas auctoritati Dionysii, utpote Scriptoris Synchroni, & testis ocularis, foret posthabenda. De Baronio verò ni-

hil dicam , cum tibi apertè aduersetur
affirmans Fabianum in ea persecutione
primorum Martyrum Ducem fuisse &
primipilum . Jure ergo , Laderchi , po-
terit verbis Augustini lib. 1. con. Jul. c. 6.
Capassius tibi reponere . *Ecce inter meos
testes , vel inter nostros constituo Judices ,
quos putasti Patronos tuos .*

LXXXII.

Literatura Laderchiana .

pag. 19. l. 29.

Ciò notato , per meglio risapere , che cosa
volesse dire S. Cipriano in quella lettera
scritta a' SS. Preti , Mosè , e Massimo da
lui riportata , Vos enim Primores &c.
bisogna prima aver notizia di quel che si
contiene in un'altra lettera del Santo pa-
rimente a' medesimi , che è la 37. secondo
il Baronio , e 16. secondo il Pamelio , in
cui lor dice , che nel mese in cui scriveva ,
essi in carcere , jam revertentis anni vo-
lubilem circulum transgressos esse .

Ut Decianam persecutionem an-
no 249. incaptam , & Sanctos Mosen
ejusque socios ante Fabiani martyrii

in carcerem pro Christo coniectos evincas, ea Cypriani verba *jam revertentis anni volubilem circulum esse transgressos*, de exacto & completo ab eis in carcere anno interpretaris: non advertens adverbium *jam*, ut nuper innuimus, potissimum cum participio presentis temporis, *revertentis anni* conjunctum, non annum exactum, sed prope & quamprimum complendum, indicare, ut ex Thesauro linguæ latinæ discere poteras. Quid mirum ergo si vim dictionum latini sermonis ignorans, tam miserè hallucinaris circa illius epistolæ sensum, dicens, ex ea haberi Mosen cum sociis mense vel Octobri vel Novembri in carcerem fuisse detrusos, quando Cyprianus expresse, clare, & luculentissime in eadem epistola eorum carcerationis initium in hiemalem tempestatem, proindeque in Januarium refundit? Num tu Octobri jam friges? Quare si illa epistola scripta fuit, ut tu ipse infra fateris, mense Novembri, & initium carcerationis in Januarium incidit; quis non videt illa verba *jam revertentis anni volubilem circulum transgressos esse* non de anno completo sed de quamprimum complendo intelligenda esse.

Ars Laderchiana . pag. 20. l. 3.

Il Valesio nota , che quando il Santo scrisse la detta lettera , era di già passato un anno , e Severino Bini nelle note a' Concilj riconferma il medesimo , ponendola data ultra annum dalla loro carcerazione . Ora essendo ella scritta secondo i Critici ed Eruditi col Pagi , nell' anno 250. num. 3. e Pearson negli Annali di S. Cipriano nel medesimo anno num. 19. circa il mese di Novembre dell'anno 250. come è chiaro dalla stessa lettera , dovendo passar tutto l'anno intiero avanti il mese , che la scrisse , bisogna necessariamente dire , che i detti Martiri Mosè , e Massimo fossero carcerati nel mese d'Ottobre , o almeno al principio di Novembre del 249. quando appunto morirono i nostri Martiri , e come asseriscono i nostri atti , quasi da per tutto inferiva la persecuzione .

En iterum te ad tuam mentiendi artem , recurrentem . Res planè omni indignatione digna est , quod ausis in hujus tuæ absurdissimæ interpretationis & sententiæ clientelam , ò Laderchi & Valesium ,

lesium, & Pearsonium, & Pagium advocare; ac si tecum uno calculo senserint, Moſen ejusque ſocios menſe Octobri aut Novembri anni 249. ante Fabianum carcere nobilitatos fuiſſe, cum apertiffime contra te aſſeverent, eos poſt Fabianum Januario menſe anni 250. carceri mancipatos. Audi Valeſium in annotationibus lib. 6. Hiſt. Eccl. Eusebiana pag. 136. *De hoc Moſe Romana Urbis Presbytero Cyprianus in epistolis loquitur ſapius. Hic poſt paſſionem Fabiani Romana Urbis Episcopi Decio II. & Grato Coſs. anno Chriſti 259. comprehenſus eſt, & in carcerem conjeſtus.* Audi nunc Pearsonium in Annal. Cyprian. ad annum 250. num. 19. *Conſtat.* (audisne Pearsonium de re conſtante, & tanquam extra omnium aleam certa & indubitata loquentem?) *Conſtat enim, (inquit) Moſen aliosque vel exeunte Januario, vel Februario ineunte poſt paſſionem Fabiani hyeme adhuc ſerviente in carcerem fuiſſe conjeſtos; ibique jam revertentis anni volubilem circulum tranſgreſſos eſſe.* Audi tandem Pagium ad eundem annum 250. non num. 3. ut tu falſo indicas, ſed num. 13. At quid dixi, audi Pagium? inimo jamdum audiſti, cum ipſiſſima verba de Moſe a Pearſo-

107

nio prolata & ipse ad amissum repetat,
& confirmet.

LXXXIV.

Kalendarium Laderchianum .

pag. 20. l. 23.

Veniamo ora alla lettera da lui riportata :
Vos enim Primores &c. nella qual lettera dicendo S. Cipriano, ch' essi furon i primi a frangere i primi impeti della persecuzione, non potette intendere del tempo seguito doppo la morte di S. Fabiano, ma bensì de' primi impeti di essa accaduti negli ultimi mesi dell' anno avanti 249. in cui come hò detto, furono carcerati.

Merito, inquis, Mosen a Cypriano commendari primum eorum, qui pro Christo sub Decio passi fuere, quòd in carcerem mense Octobri, aut Novembri anni 249. fuerit, tua sententia, trusus. At, Laderchi, itanè tam parum, tibi constas, tuique immemor tecummet pugnas, & bellum geris? Etenim si Moses initio Novembri anni 249. fuit
in

in carcerem trusus, quo jure inter passos sub Decio *primus* ex te nuncupari potuit, cum pag. 18. l. 10. Babylam Septembri ineunte ejusdem anni 249. passum dicas; & ex Actis Crescianis Crescium cum sociis capite plexum 24. Octobris affirmes? Nunquid per te Kalendæ Novembris Septembrem aut Octobrem præcedunt? O insulsissimum caput! nuper subvertisti anni tempestates, modo & menses subvertere conaris. Profectò antilogiæ istæ tuæ manifestò indicant hoc tuum responsum non esse farinam uno eodemque pilstrino subactam; sed insulsum centonem, ineptissimamque rhapsodiam a pluribus gerronibus Laderchianis miserè assutam, & compactam; nesciente uno quid alter sibi vellet, quid ageret. Quare moneo te; si quæ alia typis destinare volueris non diversis manibus calamisque confarcines, sed uni soli committas, ne garrulus Proteus videaris, aut monstra modo togatus modo palliatus pingas.

Ecclesia Laderchiana.

pag. 21. l. 8.

La Chiesa universale col Martirologio Romano, il Baronio, e tutti gli altri antichi, mettendo il giorno della sua morte alli 25. di Novembre.

O virum revera œcumenicum! ast ubi terrarum ista *universalis Ecclesia*? ubi gentium hi omnes veteres Scriptores? Vah egregium impostorem. Unicè Baronius omnium fuit primus, qui id Martirologio Romano inseruit, nulla tamen in annotationibus suis hujus additamenti a se facti ratione adducta. Quare voces illæ tuæ; *Ecclesia universalis, & omnes veteres Scriptores* magni hiatus sunt hominis arrôgantis & propudiosi. Valesius enim in annotat. Euseb. pag. 137. Pagius ad annum 251. n. 14. Pearsonius in Annal. Cyprian. ad eundem annum 251. Mosis obitum mense Januario aut Febuario contigisse scribunt. Nunquid Valesium, & Pagium ut membra putrida, ab universali Ecclesia rescindenda aut recisa censes?

Dicta-

Dictatura Eaderchiana.

pag. 21. & 10.

Il quale omninamente fu quello del 250.

Fronte minis caperata, ac veluti dictatoria potestate instructus de anno obitus Moſis legem ſtatuis his imperioſis verbis: *hunc omninò fuiſſe ducenteſimum quinquageſimum*. At nimis imperioſus homo es, & baſilicas edictiones, ut cum Plautq., loquar, habes. Quare tibi abrogatum imperium, & dictatorios faſces deponendos mandar Cornelius Pontifex Opt. Max. qui in epiſtola ad Fabium Antiochenſis Eccleſiæ Præſulem ſcripta, & ab Euſebio lib. 7. Hiſt. Eccleſ. cap. 43. relata, verba faciens de Novatiano & ejus ſchiſinate, ita de Moſis obitu loquitur. *Quem* (Novatianum innuit) *etiam Moſes beatiffimus Martyr*, qui nuper apud nos egregio & admirando martyrio perfunctus eſt dum adhuc in vivis eſſet, audaciam ejus, ac furorem perſpectum habeas a communione ſua ſeparavit una cum quinque Presbyteris, qui ſe pariter cum illo ab Ec-

cle-

clesia corpore abruperant. Itaque, teste ineluctabili Cornelio, Moses vivebat adhuc quando Novatianus schisma conflavit. Id autem Decio Augusto III. & Decio Cesare Cos. hoc est anno 251. certò statuunt Baronius in Annalibus, Valesius in annot. Euseb. pag. 137. Pearsonius in Cyprian. Annal. ad annum 251. num. 1. Pagius ad eundem annum n. 14. & 15. Tillemontius in Mose. Quid plura? uno verbo, Eruditi omnes (te uno excepto) qui de Mosis obitu ac Novatiani schismatis epocha non per transennam & oscitanter, sed ad trutinam suspendentes singula fuscè & ex professo tractarunt. Vivebat ergo Moses anno 251. vivebat & pro Ecclesia contra Novatianos strenuè & gloriosè certabat. Tu non minùs ejus gloriæ invidus, quam tuarum naniarum putidissimus & ac pertinacissimus assertor, illi, veluti jam fato functo, inscissimè parentasti.

Cere-

Cerebrum Laderchianum.

pag. 21. l. 20.

In oltre, l'antichissima Cronica de' Pontefici manoscritta Vallicellana, pone la sua morte doppo un' anno di carcerazione, la quale verrebbe a cadere appunto, circa il fine d'Ottobre, ed il principio di Novembre parimente dell' anno antecedente 249. La qual sentenza non solo stimo più vera, ma di vantaggio la propria di S. Cipriano, dal di cui testimonia viene ciò confermato incontrovertibilmente, nell' accennata lettera 37. afferenda, che la carcerazione di questi SS. Preti, seguisse circa questi medesimi mesi dell' anno 249.

Memento mihi, o Laderchi, naturam tibi novercam, cerebrumque ab ea datum transversum distortumque prorsus a ceteris. Ex epistola illa 37. Cyprianica omnes hucusque, Baronius, Pearsonius, Pagius, Tillemontius, omnes, inquam, Mosen ejusque socios vel exeunte Januario, vel Februario ineunte

hyc-

hyeme adhuc sæviente in carcerem fuisse
 conjectos evidentissimè inferri dixerunt,
 donec tu Neotericus, æque ac celebrosus
 profiliisti unus interpret, & glossa inso-
 lenti, ac Laderchiana evidèntia & autho-
 ritate hyemem & Mosis carcerationem
 in Octobrem intrusisti. O verè celebros-
 sum hominem! Præterea quo dialecticæ
 canone, ex eo, quod in codice chronico
 Vallicelliano (quem tu Neoticæ ætati
 veluti supparem titulo venerandæ *anti-*
quitatis ad sidera extollis) legisse te, ais,
 Mosén post *exactum* in carcere annum
 vita functum fuisse, tu hanc infers con-
 secutionem: ergo Moses in carcerem
 conjectus fuit mense Octobri vel No-
 vembri? Nunquid ex te, qui post annum
 in carcere exactum mortem obeunt,
 eos mensibus vel Octobri vel Novembri
 anni 249. in carcerem fuisse intrusos,
 necessum erit? id unum proculdubio a
 te dici, expedit, si ex illo codice rectè
 inferri sententiam tuam, velis propu-
 gnare; aliter te sophistam fateberis.

H

Heau-

Heautontimorumenos Laderchianus. pag. 21. l. 30.

In conferma di ciò, che si è detto fin' ora, giovano non poco le lettere di S. Cipriano stesso; in una delle quali (scritta secondo i Critici nel mese d' Aprile) raccomanda, ed esorta il suo Clero a pigliar nota di tutti quelli, che nel progresso di quella persecuzione avevano putito per Christo; ed erano morti fin' a quel tempo di disagj, e d'inedia nelle Carceri; acciòchè si potesse celebrare la loro commemorazione.

Ohe Laderchi quid ais! hzc, quæ modo effaris, non tuam, sed Capallianam sententiam de persecutionis Deciane exordio in incuntem annum 250. refundendo magis magisque confirmant. Nam si epistola illa, teipso fatente, mense tantum Aprili anni 250. a Cypriano scripta fuit, quis non videt, evidentissimè inde inferri persecutionem Decii non Julio mense cum Deciano Imperio, ut tu stultissimè somnias, incœpisse, sed paucis

cis mensibus , inò , si tecum alibi nobis sentire luberet , paucis diebus ante datam epistolam ? dicente te pag. 53. hujus tux procacissimæ epistolæ , posse quempiam famis , algoris , catenarum etiam atque carceris molestia maceratum tri- duo vel biduo mortem obire ? At expe- dit tuomet jugulari gladio te confodere : ita nanque tui oblitus de Crescio , ejus- que sociis inibi loqueris . Ma quand' an- che non fosse uscito dalla prigione , perchè essendo stato egli tormentato e battuto (se- conda che dicono gli altri , (quod tamen gratis a te dicitur , cum in Actis nihil de tormentis aut verberibus Crescio infi- ctis referatur) sopraggiuntavi la proibi- zione del mangiare , il dolore eccessivo de' tormenti patiti , (quod iterum de tuo ce- rebro addis) l'orridezza della prigione , la mancanza finalmente d'ogni necessario re- frigerio , non poteva in due , o tre giorni ridursi all'estremo di sua vita , come si legge esser accaduto ad altri Martiri sotto il me- desimo Tiranno ? hæc tua sunt , o Lader- chi , quæ num iis , quæ modò effaris con- ciliari possint , tu videris ; certè nos te Hæduntimorum non esse non dubitamus .

H 2 Fabu-

Fabulæ Laderchianæ.

pag. 22. l. 3.

E nell' altre scritte ne' primi mesi dell' anno, siccome apparisce appresso quelli, che hanno raccolto l'ordine de' tempi delle sue lettere, narra varie cose intorno a quei, che patirono in questa persecuzione, le quali suppongono onninamente lungo spazio di tempo già preceduto. Onde sempre più si fa chiaro, che nell' anno 249. e non nel seguente cominciassero la persecuzione di Decio, e che non fusse altrimenti il primo S. Fabiano Papa a patire in essa, come non bene arguisce dalla sua morte il Padre Capassi.

Fabulas hic iterum ludis, & stultè nugaris, dum ex chronologica epistolarum Cyprianicarum serie, epocham Decianæ persecutionis in annum 249. refundere satagis. At quàm ridiculus ac fabulosus nugator es! Certe fumum fugiens in ignem decidis. Quis adeo cæcus, ut non videat ex temporaneo ordine, quo a Criticis scriptæ Cyprianicæ

recen-

recensentur epistolæ, manifestò deduci
 persecutionem a Decio promotam fuisse
 ineunte anno 250. cum præfatæ epistolæ
 ad persecutionem spectantes primò in
 Aprilem anni illius, & in postinde se-
 quentes menses & annos referantur? Ad
 hæc, si Decius, ut tua fert opinio, Julio
 mense anni 249. in Imperatorem renun-
 ciatus statim contra Christianos furi-
 bundus sæviit, cur nulla ex tot epistolis,
 quas Cyprianus scripsit ineunte perse-
 cutione in suo secessu tum ad Chartagi-
 nensem tum Romanum Clerum, sub an-
 no 249. refertur, sed omnes subinde tan-
 quam sequentibus annis scriptæ referun-
 tur? ut videre est inter Cypriani opera
 novissime Londini edita, & apud Tille-
 montium in Cypriano, qui tom. 4. art. 7.
 pag. 61. agens de proscriptione Cypriani
 ait: *Cela arriva sous le regne de Decé, qui
 ayant succédé à Philippe à la fin de l'an 249.
 excita une horrible persécution contre l'E-
 glise de le commencement de l'année suivan-
 te.* Anno ergo 250. ex sententiâ eorum
 qui Cypriani epistolas studiose chrono-
 logico disposuerunt ordine, Decius in
 Christianos furibundus ferro & igne sæ-
 viit, mi Laderchi.

Asylum Laderchianum.
 pag. 22. l. 13.

Quello che a tal proposito non ha avvertito
 con il buon Padre appressò gli Auturi Eccle-
 siastici; si è, che come dottamente avver-
 te l'Oldoino; ed alari; non è certa presso
 di essi di che morte morisse S. Fabiano: se
 per cancerato; rilegato in esilio; decapitato;
 o altrimenti; perciocchè se morì esiliato,
 malamente arguiste il principio della sua
 persecuzione dalla sua morte; o pure dal
 principio del suo esilio; non dovendosi quer-
 ista didurre, se non che dalla data dell'
 Editto; e l'istesso deale dirsi, se morì de-
 capitato; o nelle Carceri; perciocchè ef-
 fendo incerto quanto tempo ei fosse carce-
 rato, si potè morire anche doppo cinque,
 o sei mesi di Carceri aldittato con istito-
 re. Ad incitas redactus, miser Lader-
 chi, confugis ad Oltosini statuam, medi-
 cam figmentum. O ridiculum! asylum!
 hic meritò cum Daniele cap. 13. retun-
 dam tuum illud pag. 161. 32. in Capas-
 sum scommam, sub schino sub Prino; &
 addam

addam cum Jobo cap. 41. *In stipulam versi
sunt lapides funda.* Lege lege Hierony-
mum de viris illustr. cap. 54. , statimque
videbis, an Decius mitis lenisque Fabia-
num pœna carceris vel exilii multaverit;
an potius tanta in eum saevierit immani-
tate, ut inter ferissimæ crudelitatis argu-
menta, omnium potissimum, fuerit Fa-
biani martyrium. Præterea Oldoinus
(quandoquidem hunc recentiorum ho-
minem nobis obtrudis) non de pœna ut-
cumque & in genere, ut tu illi falsò im-
ponis, loquitur, sed de capitali, an nem-
pe igne vel ferro, vel alio tormentorum
genere Fabianus obierit, incertum esse
dixit; quod, cum ad rem tuam non fa-
ceret, tu malitiosè pœnam carceris aut
exilii intrusisti, ut inde Fabianum post
diuturnum carcerem vel exilium Janna-
rio tandem mense anni 250. defunctum
pronunciare.

Fortuna Laderchiana.

pag. 22. l. 26.

*Quel che mi dispiace si è, ch'egli sia poco
sincero nel riferire ciò, che non si trova*

o negli Atti, o nelle Note; mentre dopo d'aver supposto con l'autorità di S. Cipriano (che di verità gli è contraria) d'aver mostrato, come i SS. Preti Mosè, e Massimo furono i primi del Clero Romano, che patirono sotto Decio.

Nunquam satis mirari possum, hæreo adhuc an dicam crassam Minervam tuam magis, an omnem supra modum audaciam, qua præfacte, & temerè ais, non ritè Capassum ex epistola 28. Cypriani intulisse Mosen cum Sociis sub Decio ex Clero Romano primum fuisse vexatum. Quis enim unquam crediderit te Ecclesiæ Romanæ Annalistam emeritum in Latii cultura adeo peregrinum & hospitem, ut in tam claro meridie miserè turpiterque cæcutias? Pol, misereor ego miseranda ignorantia, qua maxima polles: adeoque *oculum carbo*, *pedem claud* cum Jobo tuo pag. 25., me tibi lubens libensque exhibebo. Relege ergo Cyprianum in laudata epistola Mosi ejusque sociis Cleri Romani in carcere sub Decio pro Christo detentis, exultantem, ovariantem, & Io triumphè, quam bellè rethorificantem. *Gloriam fidei*, & *virtutis vestra*, fortissimi ac beatissimi Fratres,

tres, jampridem de opinione cognoveram, letatus satis, & plurimum gratulatus, quod vos confessione sui nominis paraverit ad coronam Domini nostri præcipua dignatio. Vos enim Primores & Duces ad nostra temporis prælium facti cælestis militia signa movistis. Vos spiritale certamen, quod nunc geri Deus voluit, vestris virtutibus imbuis-
 stis. Vos surgentis belli primos impetus immobili robore, atque inconcussa stabilitate fregistis. Inde initia felicia pugnandi orta sunt. Inde vincendi auspicia cæperunt. Laderchi, quid ad hæc? adhuc negas Mo-
 sen illius Deciani belli Primorem, Ducem, Vexilliferum? negas ab ipso Primordia pugnandi orta, vincendi auspicia incepta? Adhuc pernegas? Apagelis, bove cras-
 sior, & ad Minervam sus. Quid mirum ergo, si ex his Cypriani verbis, & ex aliis Actorum tuorum, quibus Crescius, Deciana persecutione ubique fere terra-
 rum grassante, passus dicitur, consecutionem a Capassio deductam, etsi non intelligens, audacter tamen derideas, quia intulit non potuisse Crescium sub-
 ire martirium anno 249. ut tu insulas sine effutis, cum Moses illius belli Dux, & Vexillifer anno tantum 250. pro Chri-
 stopugnam inierit?

Excen-

Excandescencia Laderchiana .

pag. 22. l. 28.

Soggiunge un , se dunque , quale non so d'onde lo cavi , con dire ,, Se dunque San Fabiano Papa , ed i detti Santi Preti furono i primi a soffrire sotto Decio il Martirio , e questi seguì nel mese di Gennajo del 250. , e gli atti nostri dicono , che San Cresci lo soffrì dopo di loro ; con che ragione potrà il Padre senza smentire &c. , Chi mai hà netato abbaglio più grande ! Che cosa più aliena dal vero ! Non potè veruno Erudito inventarsi , che i detti Santi fossero i primi a morire sotto di Decio , e nel mese di Gennajo dell'anno 250. salvo che il Padre Capassi ; mercede che Massimo cade dopo qualche tempo nell'eresia di Novaziano , e morì reconciliato con la Chiesa molti anni dopo , e San Massè morì coronato d'insigne , ed ammirabile martirio nel mese di Novembre dell'anno 250. tutti in diversi tempi .

Depone quasi Polydorine Laderchi , depone parumper supercilium :

Tan-

Tantane animis terrestribus ira? Nam cum Pyrgopolinice certare non est animus: sed quid excandescis? quid Stentorea voce, terribilique boatu superos, inferos excitans in Capasium bovinaris? At cedo, quo loco epistolæ suæ Capasius, ut tu conquereris, dixit Mosen & Maximum omnium primos pro Christo decubuisse sub Decio? Vah putidissimum veteratorem! Redda Capasio verba sua & evanescent calumnias tua; meritò dicet hic D. Augustinus, Capasius nusquam Mosen cum sociis, omnium primum decubuisse sub Decio dixit, sed omnium primum martyrium tolerasse, eo quod in corderem pro Christo primus omnium fuit sub Decio coniectus. Nunquid martyrium tolerare, & martyrio mortem obire unum idemque per te sunt? Ità credis? Absurdè ergo per te Tertullianus in carcere pro Christo sub Severo detentos nuncupavit Martyres in tractatu ad ipsos directo. Inscitè item Cyprianus tot epistolas ad Martyres exaravit. Minus cautè tandem Ecclesiæ in Breviario Romano (quod a te non attentè recitari hinc suspicari quis posset) tempore Paschali pro communi Martyrum lectiones ex Cypriano eruitas cum titulo ad Martyres reci-

recitandas præcepit. Isti nonne *Martyres* dicebantur, licet vitam mortalem debebant? Num dices, Tertullianum, Cyprianum per tabellarios cum fato functis etiam epistolare habuisse commercium? O te sacrarum musarum delictum, Historiarum Ecclesie parentem, magnum Jovis excrementum! Audisti *Martyres*, & statim *Libitinam* concepisti. Id verò quod de Mose subdis, eum mense Novembri anni 250. obisse supremum vite diem, satis supra explosum est.

XCIII.

Zelus Laderchianus. pag. 23. l. 9.

Sicchè veruno potè dir ciò, toltone lui, il quale si dovrebbe recare a coscienza di dire, che sia negli Atti, ciò che non v'è; mentre in verun luogo di essi si legge, che San Cresci morisse, e tollerasse il martirio dopo San Fabiano, ed i Santi Preti Mosè, e Massimò. Ma è da compatirsi, perchè in altra guisa non avrebbe fatto spicco il suo raziocinio.

Malæ fidei Capassium reum agis, & ceu putidissimo mendacii crimine in-

qui-

quinatum ad conscientiarum tribunal probrosum traducis, ac si in Actis a te editis Crescium post Fabianum passum haberi, falso dixisset; cum, inquis, in Actis, Fabiani nominis nec vola nec vestigium ullum apparet. Itane, Laderchi, de repente ex mendaciorum parente feracissimo in veracitatis zelotem conversum te videam? Id lippis proprium est, mala sua inunctis oculis non videre, in aliorum autem nævis cernere acutum, ut serpens Epidaærus. *Ejice primum de oculo tuo trabem, & tunc perspicies, & educes festucam de oculo fratris tui.* Luc. 6. v. 42. Mendacijs, ut vidisti, largiter scates, & mendaciorum osorem te fingis acerrimum? Quid si in isthacmet tua criminatione mentitum te ostendam? Audi hominum mendacissime. Nonne in Actis legimus plures sub Decio Martyres ante Crescium passos? ergo si quis probatuus venerit, uti Capassius præstitit, Fabianum omnium Martyrum sub Decio fuisse principium, an non optimo jure dicet, in Actis haberi, vi illationis, Crescium passum esse post Fabianum? non secus ac si quis diceret, ex sacris paginis haberi juvenum fuisse in Noetica arca, eo quod in ipsis legamus, omne animal
in

in ea fuisse? At repones, in Actis Crescianis Martyres quidem ante Crescium passos lego; sed Fabianum non video, nec lego, adeoque Capassium mentitum. Benè benè est; ò animalis homo: qui oculis carneis vel calceis tecum legit, certè Fabianum non vidit, ut Capassium dicet esse mentitum. At homo rationalis, qui capitis & mentis oculis legit; & Martyres, & in Martyribus Fabianum videt & legit, & Laderchium mentitum etiam juratus testabitur? Qui genus legit, & species & individua legit, docent in scholis Logicunculi. Viden Polydorrissime Laderchi ad quas infantiles nugæ tui erudiendi gratia, meam oportet dejici mentem? At cum opus misericordie sit, ignaros cæcosue manducere, tui misertus, documentum Apostoli memorie commendatum, ut velis, rogo. Quando in posterum librum quempiam legeris, caveto a cortice, & literam, devota occidentem: sed intus medullam inquirito, & spiritum vivificantem invenies ò Laderchi.

Persecutio Laderchiana.

pag. 23. l. 15.

Da ciò che fin' ora s'è detto, averà V. S. Illustissima conosciuto con quanto falso sistema sia camminato il P. Capassi in voler prendere il principio della persecuzione di Decio dalla morte di S. Fabiano; e dalla morte di S. Metra quello della persecuzione d'Alessandria, e non altrimenti dal principio della publicazion dell'editto per la Deciana, secondo il sentimento di tutti gli Autori Ecclesiastici, che la desumon da essa; e dal principio del rumore eccitato dal Popolo in Alessandria per l'Alessandrina: di modo che, se S. Metra doppo lunga carcerazione fosse morto di Giugno, a Giugno per lui sarebbe cominciata la persecuzione.

Capassium igitur ab omnium Ecclesiasticorum Authorum mente immanè aberrantem acriter redarguis, quòd cum illi tum municipalis Alexandrinæ, tum Decianæ persecutionis exordia vel a populi clamoribus; vel ab edito promul-

mulgatione desumpserint : ipse tamen
 audacter & insolenter omnium *primus*
 a Martyrum passionibus sit auspicatus.
 O admirandum Laderchiani ingenii acu-
 men, Peliaco telo penetrantius, quo An-
 tagonistam tuum retundis, confodis, in-
 fringis ! At quæso sodes, Laderchi mi,
 da nomina *Autharum illorum omnium*,
 quos Alexandrinam persecutionem a ru-
 more populari, Decianam verò a pro-
 mulgato edicto, dicis esse auspicatos.
 Taces ? num Sacramentum est, & pro-
 dere non vis ? Eja recita amabo te. Adhuc
 moraris ? Agedum, dicam ego, qui sint
Authores isti tui omnes. Pater Chimæra,
 Pater Phantasma, Pater Delirium, Pa-
 ter Inscitia, Dominus Abbas Blictri, Do-
 minus Comes Nemo ; uno verbo *Reve-*
rendissimus Pater Omnis Laderchius ; quem
 unum qui norit, omnes norit, non mi-
 nus sibi similes, quam si lacti lac confe-
 ras. An non, Laderchi, adamussim re-
 citavi ? O astutissimum Impostorem ! Quis
 unquam præter te *persecutionis* nomine,
 clamorem populi, chartaceum *edictum*,
 non vero carceres, exilia, quæstiones,
 clades, intellexit ? Clamet populus, ulu-
 let plebs, civitas reboet, *edicta* promul-
 gentur, affigantur ubique ; omnia tamen
 cete-

ceteroquin innoxia, nulla injuria, poena
 nulla, non carcer, non tormenta, nec
 vulnus nec mors inferatur ulli; sed cla-
 mor in auras, in lemures *edictum* dissol-
 vatur. Numquid ideo *persecutio* dicenda
 erit, vel potius merum persecutionis ten-
 tamen? *Edictum* non est *persecutio*; sed
 praeliminare ad persecutionem.

Præterea, qua ratione, quove jure
 persecutionis Decianæ epocham non a
 passionibus Martyrum, sed a proclama-
 ro edicto inchoandam doces, cum tan-
 tum martyriorum tempus, neutiquam
 verò edicti nobis sit notum? es ne tu ex
 illis unus, de quibus ludit Plautus in
 Capt. 111. 4. 34. *Quem vident, eum igno-
 rant, illum nominant, quem non vident?*
 At præsto repones, promulgati edicti
 tempus, si ceteros, te tamen non latere,
 quinimò a te esse digito monstratum
 pag. 25. l. 6. quo loci doces inter promul-
 gationem edicti, & ejus executionem
 (nempe martyria) intervallum temporis
 interfuisse, num annum dicis? minimè;
 menstruum? Nequidem; hebdomada-
 rium? quidvis porius; diurnum saltem?
 bona verba; nullum nec quidem hora-
 rium, nullum prorsus. O ridiculum ca-
 put? o lepidissimam supinitatem! sine;

Lib. 2. de
orig. animæ
cap. 5.

Laderchi, ut hic exclamem cum Augu-
stino: O doctrinam, cui omnis ætas aures
furrigat, quæ homines annosos mereatur hæ-
bere discipulos! legat, legat in concione, quod
scripsit; notos atque ignotos; doctos atque
inductos recitaturus invitet; seniores cum
junioribus convenite; quod nesciebatis, di-
scite, quod nunquam audieratis audite. Si
ergo per te inter edictum Decianum &
Martyres sub eo passos nullum interfuit
temporis intervallum: quid itaque gar-
ris? ad quid in Capasium furis; & de-
baccharis; quod non ab edicto, sed à
martyriis Decianæ persecutionis exor-
dium desumpserit? modò fatearis, sive
ab uno, sive ab altero desumatur, perin-
de est? Crede mihi, Laderchi, quoties
hec tua sarcina revolas, me tui mi-
seret summopere, sed

Perf. sat. 3. In His populis ridet, multamque torosa ju-
ngemina tremulos naso crispante tuchin-
XIV.

Gerræ Laderchianæ. p. 23. l. 2. 5.

Ma il fatto sta, che dall' opinione del p. Ca-
passi, se ne dedurrebbe congruentemente,
che

che S. Fabiano non fosse stato altrimenti
martire, o almeno che sarebbe da recarsi
in dubbio il di lui martirio; come non co-
ronata di esso sotto di Decio. La ragione
l'è manifesta, poichè essendo morto S. Me-
tra alli 31. di Gennajo dell'anno 249. ed
essendo (ancor per detto di lui) inco-
minciata la persecuzion d'Alessandria,
l'istesso giorno di S. Metra.

Hic non pauca tuo de more, vel
mentitis, vel ut cuculas cuculas, & ve-
lut rauca cicada fritulis. Nam primò
obitum S. Metra pro certò contigisse
venditas die 31. Januarii anno 249. At
eò anno & mense gloriòse defunctum esse
Metram, certum profecto est: quo autem
die incertum; quandoquidem Usuardus,
Ado, & plures alii apud Latinos Marty-
rologi diversis diebus Metra obitum
consignant; ut videre est apud Bolla-
dum tom. 2. Januarii pag. 1079. §. 1. Se-
cundò Capassio imponis, eum tradidisse
Metram præfata die 31. Januarii occu-
buisse cum reuera de die obitus in ejus
epistola nec græ nec græ appareat.

Tertiò itidem imponis, eundem di-
xisse, Alexandrianam persecutionem die
obitus S. Metra fuisse subortam; cum so-

lum mensem, non diem indigitet. Sed
ad frivola & gerris Siculis vaniora gra-
dum faciamus.

XCVI. *na diuina*

Astronomia Laderchiana.

pag. 23. l. 31.

A volersi tirare innanzi un' anno compito,
seconda che dice S. Dionisia, si giunge
per la meno al di 31. di Gennajo dell'an-
no 250. nel qual dì ebbe principia per il
P. Capassi la persecuzione di Decio: laon-
al de essendo morto S. Fabiano alli 20. di
detto mese dell'anno 250. moni undici
giorni prima della persecuzione Deciana.
Il conto è bel che fatto, e l'argomento
conclude, adunque per il P. Capassi non
è Martire, per esser morto fuori della
persecuzione, o al più si rende sospetto il
di lui martirio. Stò a vedere che voglia
negare il Martirologio; ne vi vuol meno
per mettersi in salvo; ma tanta ne pur gli
giuova, perchè il convince S. Dionisia re-
cato da lui per convincere gli altri offi-

Vah! verè astronomus homo es,
annuum circulum quam apprimè calles!

Dolen-

Inventum Laderchianum.

Pag. 24. l. 13.

Ma per tornare a noi, che il principio della persecuzione si debba desumere dalla pubblicazione dell' editto, e non già dalla morte di chi in essa ebbe la sorte d' esservi Martire, si ricava apertamente dal medesimo San Dionisio; perciocchè egli non solamente non dice presso Eusebio, che vi fosse distinzione, o mezzo di tempo tra le minacce, e l' editto; ma quel che è ammirabile, e fa contro del Padre Capassi, non ammette l' editto distinto dalle minacce, avvegnachè dette quelle parole,, sed continuò Imperii illius benignissimi mutatio nobis nunciata est, & gravissimus nobis minarum terror intentabatur,, soggiunge subito, senza mettervi nè pure una sillaba di mezzo,, Jamque aderat edictum,,.

Ais, Dionysium post illa verba gravissimus nobis minarum terror intentabatur, statim nec syllaba una interposita subdidisse hæc alia, jamque aderat ed-

ctum:

Num : exindeque infer, per Dionysium,
edictum, ac minas fuisse simultanea.

An non ita?

Bellè, argutè, nihil supra, Quam
grandem mercedem tuo hoc excellenti
scholio mereris, ò Laderchi? Ecce
maxima literario Orbis imminet jactu-
ra, ni Scriptores omnes tuo naso suspen-
das adunco. Te Magistro, cedant Gram-
matici, vincantur Rhetores, Criticorum
turba omnis taceat, oportet. Etenim
quis eorum adeo tam altum referavit
mysterium, ex syllabarum interpositio-
ne temporum rerumque gestarum discrimi-
na aucupari? In syllabis quantita-
tem tantum considerarunt illi, dicente
Flacco

Syllaba juncta brevi subjecta vocatur

Jambus.

At tu chronicum inesse quid expi-
scaris. Salve egregie temporum syllabi-
sta: pueri festivi & ludentes in scholis
salutem tibi plurimam dicunt. At pru-
dentiores ætate tuum hoc peregrinum
inventum sarcasmi excipiunt omnes.
Temporaria rerum series non ex *sylla-*
bis, sed ex verborum nominumque vi-
& modis, ex adverbis, ex interpunctio-
nibus deprehenditur. Cum itaque prio-

ta verba a posterioribus crasso grandi-
que interposito puncto Dionysius discre-
verit ; & adverbium jam rem proximè
futuram denotans alteri periodo subse-
quenti præfixerit ; quis illico non videat
hac loquendi forma Dionysium minas
primum ab edicto brevi saltem tempo-
ris intervallo discretas innuisse ?

XCVIII.

Facetia Laderchiana.

pag. 24. l. 24.

Le quali parole ò furono lasciate a bello
studio dal Padre Capassi, ò non furono
lette da lui nel fonte, ò pure impuntata-
glisi la penna, non volle trasferirle ; la
quale benchè avesse dovuto punire ; tro-
vandosi egli ben servito da lei, lasciò la
cura di ciò fare ad altra penna, conforme
è toccato di fare alla mia, con far vede-
re, che fu troppo restia in non palesare
una verità, la quale non solo non si op-
pone ad Orosio, Eusebio, ed altri, che
asseriscono aver Decio, subito assunto
all'Imperio, pubblicato l'editto, ed insie-
rito con la persecuzione contro i Cristia-
ni ;

*di; ma di vantaggio conferma la loro
autorità, e mirabilmente abbatte, ch' il
disse nella sua Critica.*

*Quam tibi videris facetus & lepi-
dus, tam aliis inficetus & insulsus.
Capassianum calamum veluti vafre osci-
tantem subfannas, quod recensere omi-
serit illa Dionysii verba, jamque aderat
edictum; quasi facta illa prateritione,
grande aliquod indè malum illi immine-
ret, & tibi decernendus esset triumphus.
At o quantum ridendum immò & irri-
dendum te præbes. Capassius si verba
Dionysii latino sermone non reddidit,
reddidit Italico; cum paulò infra subdi-
dit: E vedendo le minacce inutili, passò
all'edicto. Quæ ad unguem expriment
Dionysii mentem. Quid ergo garrulus
garris, & blatero blateras?*

XCIX.

Allucinatio Laderchiana.

pag. 25. l. 3.

*Tanto più, che San Gregorio Nisseno nella
vita del Taumaturgo con il Baronio, Sul-
pizio*

*pizio Severo, e la Cronica Alessandrina
confermarono l'autorità de' sopracitati
Dottori, servendosi ancor essi di termini,
che denotano prestezza, quando parlano
dell'esecuzione dell'editto, e persecuzione
di Decio da lui mossa contro i Cristiani
subito assunto all'Imperio.*

*Pag. 20. l. 17. Mosen & Maximum
Octobri exeunte, vel ineunte Novembri
anni 249. primas persecutionis Decianæ
altus fregisse, nos docuisti: nunc vero
Decium, qui ex te pag. 19. l. 20. Julio
mense prefati anni in Imperatorem fuit
renunciatus, statim ab assumpto Imperio
in Christianos assualle, nos doces. Quæ
qua ratione inter se cohæreant, aut quo
modo conciliari possint, tu videris. Cer-
te nobis tu somnorias imagines ex
Varrone affari videris. Quæ vero de
Sancto Gregorio Nysseno, Baronio, Sul-
picio Severo, & Chronico Alexandrino,
ut omnium Scriptorum peritissimus vi-
dearis, pleno ore ampullatus es, nil me-
morantur; immo in illis legendis te allu-
cinatum dico, quandoquidem in Nyssen-
o, & Sulpicio nihil eorum, quæ tu hic
effuris, invenitur; & apud Baronium &
Chronicon Alexandrinum legimus, De-
cium*

ciuin primò in Fabianum scviffe, quod
an tua chronologia consonet, judicent
alii.

Epinicium Laderchianum.

pag. 25. l. 12.

Anzi, perchè meglio conosca di aver errato
in prendere il principio delle persecuzio-
ni Alessandrina, e Deciana dalla morte
di San Metra, e di San Fabiano Papa,
rilegga da se medesimo quel che disse in
questa primo capo della sua critica.
Sono sue parole: Ne segue per necessa-
ria conseguenza, che la promulgazio-
ne dell'editto, come che fatta un'anno
intiero doppo, dovette cadere nel
susseguente Gennajo del 250. nel qua-
le appunto seguì il martirio di San Fa-
biano Papa &c. Sicchè per lui si prima
la pubblicazion dell'editto, e poi la mor-
te di San Fabiano, conforme ogni ragione
deve precedere il suo effetto; perciocchè
dall'editto vilipeso, na segue la morte di
chi l'ha a vile; e disubbidisce al mede-
simo. Radunqz si contraddica, e dà a con-
noscer.

nonoscere di se stesso d'aver errato in desu-
mendo il principio della persecuzione dalla
morte, e non dall'editto. *laudat qui ille*

Euge, euge, Laderchi, Io triumpho.
Tibi iterum gratulor, mihi gaudeo Ca-
passium tandem a te devictum, confra-
ctum, contritum, At victoria, Tullio
teste pro Marco Marcello, cum insolens
natura sit atque superba, vel nimium
ipso te inflatus medius disrumpare, e re-
tua erit hoc tuum epinicion ad examen
revocare. Sibi Capassium contradixisse
ais, siquidem edictum Decianum mense
Januario promulgatum asseruit, & a
morte Sancti Fabiani Decii persecutio-
nem inceptam simul docuit. Nonne ita?
Sed cedo, Laderchi, nunquid sententia
tua, duo haec a Capassio asserta sibi invi-
cem pugnant, & impossibilia sunt?
Numquid promulgatio edicti, & subse-
quens edicti executio sese invicem ex-
tendunt, & impediunt? Numquid quod
a te dicitur nunquam a te executioni
mandatur, ita profecto est, saepius te
probarurum dixisti quamplurimos in
persecutione Deciana ante Fabianum
fuisse martyres, & reapse nunquam pro-
bare potuisti. Depone ergo Lauream &

cum laurea triumphum. Laderchi, quid
 ad hæc? Viden quam paucis & in Histo-
 ria imperitum, & in rebus chronologicis
 ignarum, & in Dialecticis hospitem, &
 in Theologicis jejunum, sed in mentien-
 do solertissimum te prodieris? Viden in
 quantis tibi pudorem, conscientiam,
 immò & saniozem mentem quotusquis-
 que desideret? Viden tandem quam im-
 probo labore & incasso te occupatum in
 confarcinandis mendaciis, quibus frau-
 dulenter evinceret Crescium martyrio
 coronatum mense Octobri anno 249.
 ante Fabianum? num credis cum Priscil-
 lianistis mendacia non esse peccata? & si
 non credis, cui, quando, ubi, quæso
 sacramentalem confessionem agis? lege
 lege Augustinum *de mendacio*, & te alit-
 quando pœniteat. Interim crede mihi,
 fixum semper immotumque stabit. Car-
 passianum argumentum ex SS. Cypriano
 & Dionysio depromptum, quo incli-
 stabili-ter demonstratur, Fabianum, Mo-
 sen, ejusque Socios in persecutione De-
 cii martyrum fuisse *Primores, Duces,*
 & *Vexilliferos*: adeoque si Fabianus 20
 die Januarii anni 250. passus est & San-
 ctus Crescius, ut Acta ejus loquuntur
 martyrium subiit postquam *plures Mar-*
 tyres

tyres martyrii palmam consecuti, ad
 celestem patriam properarant; quis te
 insanientem non dicet, si firmo & cervi-
 coso animo in insulso anachronismo tuo
 perseverans, adhuc impoſterum nobis
 obtrudere velis, Crescium paſſum ante
 Fabianum mense Octobri anno 249?
 Mehercle invictam Capasii causam pro-
 didisti, cum illam dolis, praestigiis, ac
 imposturis tantum oppugnasti. Eja, La-
 derchi, tibi ut tandem recte consulas,
 rogo. Epigraphen Templo Cresciano
 in Valle Caſa te Auctore appositam, &
 in Appendice ad Acta Cresciana recu-
 sam: de quo loqueris in tua epistola
 pag. 25. ut Deo, Sanctis, & tibi parum
 decoram, quantocius delendam, oblite-
 randam, abolendam curato. Deus in
 Sanctis suis in veritate & iustitia laudari
 congaudet, a mendaciis in aeternum ab-
 horrens & ea detestatus. Interea alium
 Octobrem, quo Decium Florentia con-
 versatum, & Crescium paſſum inquitit.
 Te fore inventurum, medius fidius, val-
 de dubito, cum vindemiales isti menses
 madidam multo mentem saepius absor-
 beant; & salernum eruditionis optimum
 per te facillime converratur in vappam.
 Quicquid tamen sit, hilari latioque ani-

nio esto: nam si in hoc Deciano Floren-
 tino Octobri indagando minus sancta
 tibi fors aderit, nullam tamen exinde
 tui magni nominis gloria patietur
 curam, modo quamprimum optati-
 ssimos, omnium votis, Ecclesie Annales
 quos prompto, & expeditissimo calamo
 factas a te fuisse ultro exaratos, typis
 committere, & in vulgus dare non eru-
 bescas. Heus, mi Laderchi, quid *gama*
nostra moraris? Rumpere tandem moras,
 & ex vultissimo sapientie, eruditionis-
 que tue penu Annales prome. E quam
 bella, quam admiranda, quam peregrina
 a te expectat studiosissime, impatiens
 literatus Orbis! O verè fortunatam
 natam te magno Annalista Romanum!
 Interim cavellis, ne ob delendam Cre-
 scianam epigraphen, velut asellus, de-
 mittas auriculas. Memento (omni-
 tale decus verè Laderchianum) illum te
 esse, qui ut supra pag. 36. vidimus, pro
 Magellanico monte, contra Appulos
 Aprutinis, populis vindicando, alter
 Achilles strenuo Marte pugnasti: scias-
 que, Aprutinum Senatum suffragio con-
 cordi statuam cum honorifica epigrapha
 tibi erigendam decrevisse, & ad radicem
 montis per te reperti sive ad furcam Pal-

lenæ, siue ad furcam Coccia (sunt hæc
 duæ viæ ad radicem Magellæ, ut docet
 Holstenius in Notis ad Cluverium pa-
 gina 145.) prout tibi magis libuerit,
 collocandam juremerito statuissè; dum
 interim alterutram ex geminis jisdem
 furcis Polydoro tuo, adolescentum pro-
 cacissimo, servandam decreverunt. En
 epigraphen. Plaude, exulta, Vir immor-
 talis.

JACOBO LADERCHIO

*Piissimo, Optumo, Maximo
 Damianico, Crescico, Emptiaco, Omnionico,
 Ausonio, Etrusco, Grecanico,
 Theologorum, Annalistarum, Principi
 celeberrimo
 Montis Magellanici Repertori, Viudici,
 Restitutori benemerenti
 Aprutini, Populi ex S. C. grati animi ergo
 monumentum posuere
 Anno salutis M DCC VIII.*

*Nugarum Laderchianarum
 Centuriæ primæ*

FINIS.

*Commata, puncta, accentus, diphthongos, &
alia minutiora perperam intrusa aut omissa
ipse corrigat Lector. Sequentia vero sic
emendet.*

Pag.	lin.	lege
6.	16.	occalluit
25.	18.	gannis
53.	15.	disrumperer
56.	29.	epiniciū
73.	10.	in pultem
79.	29.	dele ut
80.	13.	adstipuletur
85.	5.	qui ea die
95.	14.	homo es
100.	29.	ad annum
106.	14.	250.
113.	7.	cerebrosum
	13.	cerebrofus
120.	10.	præfracte
142.	13.	cava
143.	13.	quam
	24.	Aprutinis populis
144.	19.	Aprutini populi

005642711

